

Reactienota Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Nieuwe waterwinning in Kruisland

Datum

oktober 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Nieuwe waterwinning Kruisland.....	2
1.2 Analyse zienswijzen	3
1.3 Verwerking zienswijzen.....	3
1.4 Leeswijzer	3
2. Wijzigingen, aanbevelingen en aandachtspunten	4
3. Adviezen over de inhoud van het op te stellen MER	5
3.1 Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage	5
3.2 Advies van BrabantAdvies.....	6
4. Reacties op zienswijzen	8
4.1 Brabantse Milieufederatie	8
4.2 Brabantse Delta	16
4.3 Achmea namens 5.1.2.e 5.1.2.e	18
4.4 Gemeente Roosendaal.....	24
4.5 5.1.2.e	25
4.6 ZLTO	30
Bijlage 1: Advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage op de inhoud van het op te stellen MER.....	35
Bijlage 2: Advies van BrabantAdvies op de inhoud van het op te stellen MER	36

1. Inleiding

1.1 Nieuwe waterwinning Kruisland

Brabant Water onderzoekt in wisselwerking met de provincie Noord-Brabant of het gebied ten noordoosten van Kruisland in de nabije toekomst geschikt is om water uit de grond te halen voor drinkwater.

Voor de vergunning voor de grondwateronttrekking voor de openbare drinkwatervoorziening en de bronbemaling voor het aanleggen van de nieuwe transportleiding, de wijzigingen van het bestemmingsplan Buitengebied Steenberg, en de Wabo-vergunningen voor bouwen en milieu wordt de procedure voor een milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De eerste stap in deze procedure is het opstellen en publiceren van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Provincie Noord-Brabant coördineert de besluitvorming namens de verschillende overheidsinstanties: waterschap Brabantse Delta, gemeente Steenberg en gemeente Roosendaal. In de NRD zijn de voorgenomen activiteit en de te onderzoeken milieueffecten beschreven. De NRD geeft kaders aan waar het milieueffectrapport (MER) over zal gaan. Ook geeft het de manier van onderzoeken weer en wat het detailniveau van het MER is. De NRD heeft van 5 juni t/m 17 juli 2023 ter inzage gelegen. In die periode kon iedereen hier via een zienswijze op reageren.

Het bevoegd gezag heeft aan de Commissie voor de milieueffectrapportage advies gevraagd over de NRD. Dit advies is op 5 oktober 2023 gepubliceerd en is opgenomen in Bijlage 1. Daarnaast heeft de provincie Noord-Brabant de Provinciale Raad voor de Leefomgeving (onderdeel van Brabant Advies) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER. Dit adviesdocument is op 28 september 2023 ontvangen en is toegevoegd in Bijlage 2. Beide adviezen worden meegenomen bij het bepalen van de Reikwijdte en het Detailniveau van het op te stellen MER.

De zienswijzen geven een beeld van hoe er tegen de voorgestelde onderzoeken in de NRD wordt aangekeken. Bevoegd gezag dankt alle indieners voor hun betrokkenheid bij dit project. De ingediende zienswijzen zijn geanalyseerd en opgedeeld in deelreacties en vragen. Op alle deelvragen is een antwoord geformuleerd. Dit vindt u terug in deze reactienota. Hoe dit gedaan is, is verderop in dit hoofdstuk toegelicht. De reactienota wordt, na vaststelling door Gedeputeerde Staten digitaal naar alle indieners van een zienswijze gestuurd.

1.2 Analyse zienswijzen

Van 6 instanties is een zienswijze ontvangen. Hieronder een overzicht van de ontvangen reacties, documenten en bijlagen.

Registratienummer zienswijze	Indiener
5303416	Brabantse Milieufederatie (mail)
5303417	Brabantse Milieufederatie (bijlage)
5283709	Brabantse Delta (mail)
5283710	Brabantse Delta (bijlage)
5298101	Achmea namens 5.1.2.e 5.1.2.e
5303190	Gemeente Roosendaal
5301292	5.1.2.e (eformulier)
5301293	5.1.2.e (bijlage)
5301281	ZLTO (eformulier)
5301282	ZLTO (bijlage)

1.3 Verwerking zienswijzen

Iedere zienswijze is gelezen, geanalyseerd en opgesplitst in deelvragen. De deelvragen kunnen meningen, vragen, suggesties of opmerkingen zijn. Elke deelvraag is beantwoord. Ten slotte wordt ook een reactie gegeven op het advies van Brabant Advies.

1.4 Leeswijzer

De nota van zienswijzen wordt onderverdeeld in het overzicht van wijzigingen in de concept-NRD en de aandachtspunten en adviezen (hoofdstuk 2), het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, het advies van BrabantAdvies (hoofdstuk 3) en tot slot gevolgd door de behandeling van de ingediende zienswijzen. De adviezen van de Commissie-m.e.r. en Brabant Advies zijn als bijlagen opgenomen in deze notitie.

2. Wijzigingen, aanbevelingen en aandachtspunten

2.1 Overzicht van wijzigingen

De ingediende zienswijzen vallen voor een groot deel binnen de beoogde reikwijdte en het detailniveau voor het op te stellen MER. Op enkele onderdelen leiden de ingediende zienswijzen wel tot een expliciete wijziging van de Reikwijdte en het detailniveau van het MER:

- Wij zijn voornemens om voor de hydrologische effecten en de afgeleide gevolgen voor o.a. natuur, landbouw en bebouwing en infrastructuur de gebiedsafbakening van de Landschapsecologische Systeem Analyse (LESA) te gebruiken als afbakening van het studiegebied.
- De locatiekeuze zal in het MER beter worden toegelicht.

2.2 Overzicht van aanbevelingen en aandachtspunten

De ontvangen adviezen en zienswijzen bevatten zinvolle bijdragen en aandachtspunten die de betrokken partijen ter harte nemen bij het opstellen van het Plan-MER. Hierbij een overzicht van de belangrijkste aanbevelingen en aandachtspunten:

- Onderbouw de groei van de vraag naar drinkwater in West-Brabant;
- Onderbouw waarom geen alternatieve locaties voor de grondwaterwinning worden onderzocht;
- Maak een gevoeligheidsanalyse waarbij wordt gedifferentieerd in wincapaciteit;
- Beschrijf alternatieven voor het leidingentracé en varianten voor de inrichting van de winlocatie;
- Blijf in gesprek met de omgeving over de effecten van de ingreep.

3. Adviezen over de inhoud van het op te stellen MER

3.1 Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage

Op 5 oktober 2023 heeft de commissie voor de m.e.r. haar advies uitgebracht over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen milieueffectrapport voor het initiatief nieuwe waterwinning Kruisland.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie voor het meewegen van het milieubelang in het MER:

- *Onderbouw de groei van de vraag naar drinkwater in West-Brabant.*
Ga uit van verschillende scenario's en het zichtjaar 2050. Maak hierbij onderscheid in de watervraag van huishoudens, bedrijven en grootverbruikers. Beschrijf ook hoe de voorgenomen productiecapaciteit van de winning in Kruisland zich verhoudt tot die drinkwatervraag.
- *Beschrijf in hoeverre de grondwaterwinning in Kruisland past in het provinciale beleid.*
In de Visie Klimaatadaptatie van de provincie en de afspraken die zijn gemaakt in het convenant grondwater is het uitgangspunt dat het gebruik van grondwater voor drinkwatervoorziening afneemt. Onderbouw deze nieuwe grondwaterwinning in dat kader en beschrijf waarom geen andere bronnen (dan grondwater) voor drinkwatervoorziening worden onderzocht.
- *Onderbouw waarom geen alternatieve locaties voor de grondwaterwinning worden onderzocht.*
Onderbouw vervolgens de keuze voor de locatie Kruisland en beschrijf welke rol het milieubelang daarin heeft gespeeld.
- *Maak een gevoeligheidsanalyse waarbij wordt gedifferentieerd in wincapaciteit.*
Mogelijk is een grotere hoeveelheid grondwater te winnen in Kruisland zonder dat de milieueffecten (sterk) toenemen ten opzichte van de voorgenomen capaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar. Dat biedt mogelijkheden om in Kruisland een grotere wincapaciteit toe te staan en (tegelijktijd) de wincapaciteit op ander winlocatie(s), waar meer milieueffecten optreden, terug te brengen.
- *Beschrijf alternatieven voor het leidingtracé en varianten voor de inrichting van de winlocatie.*
Breng de alternatieve tracés in beeld met goed kaartmateriaal. Bepaal voor de herinrichting van de winlocatie varianten waarin natuur en waterhuishouding een plek krijgen.
- *Beschrijf de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven en varianten.*
Doe dit afzonderlijk voor de grondwaterwinning, de tracéalternatieven en de inrichtingsvarianten.

Bijzondere aandacht dient ook uit te gaan naar de samenvatting van het MER, omdat besluitvormers en insprekers deze in de eerste plaats zullen lezen. De samenvatting dient dan ook als zelfstandig document leesbaar te zijn en een goede afspiegeling te geven van de inhoud van het MER.

Het volledige advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is opgenomen in bijlage 1. Dit advies wordt integraal overgenomen als onderdeel van de reikwijdte en detailniveau voor het op te stellen MER Waterwinning Kruisland.

3.2 Advies van BrabantAdvies

BrabantAdvies, met de Provinciale Raad voor de Leefomgeving (PRL) als specifieke raad voor de duurzame ontwikkeling van de leefomgeving in Brabant, heeft eveneens geadviseerd over de inhoud van het op te stellen MER. Op 28 september 2023 heeft BrabantAdvies haar advies uitgebracht. Het advies is terug te vinden in bijlage 2. De belangrijkste aandachtspunten uit dit advies zijn hieronder opgenomen.

Voor het MER van de nieuwe grondwateronttrekking in Kruisland heeft BrabantAdvies de volgende aandachtspunten, beginnend met twee oproepen die verder reiken dan de scope van het MER:

- a. Zet in op maatregelen die duurzaam grond- en drinkwatergebruik bevorderen;
- b. Geef helderheid over het gebruik van latente milieuruimte.

Voor de uitwerking van het MER geeft de PRL de volgende punten mee:

1. Maak helder waarom uitbereiding van waterwinning noodzakelijk is;
2. Maak resultaten voorstudies inzichtelijk;
3. Scherp de beoordelingscriteria aan;
4. Kijk breder naar mitigerende maatregelen van milieueffecten;
5. Maak grondwateronttrekkingen uit de omgeving inzichtelijk;
6. Blijf in gesprek met de omgeving over de effecten van de ingreep.

Ad a. Parallel aan het initiatief in Kruisland verkent en realiseert Brabant Water aanvullende bronnen voor drinkwater, anders dan zoet grondwater. Brabant Water zet in op brak water op de middellange termijn en zeewater op de langere termijn als aanvullende bronnen, zoals o.a. vastgelegd in het grondwaterconvenant. Grondwateronttrekkingen voor de drinkwatervoorziening kunnen pas verminderen als deze alternatieve bronnen voor de drinkwatervoorziening beschikbaar zijn. Daarnaast is besparing van drinkwater inderdaad erg belangrijk. Als eerste kijken we daarbij naar het laagwaardig gebruik van drinkwater zowel door de industrie als door particulieren. Naast communicatie en voorlichting over bewust en zuinig drinkwatergebruik zijn er andere maatregelen nodig om te komen tot een substantiële besparing van het drinkwatergebruik per persoon. We kunnen dat als provincie echter niet alleen. We hebben het ^{5.1.2.e} nodig voor een 'stevige prijsprikkel' en voor het aanpassen van de regelgeving. Zo is een mogelijkheid om het Bouwbesluit aan te passen om hemelwater- en grijswatergebruik in gebouwen te faciliteren. Het ^{5.1.2.e} werkt samen met alle partners aan een nationaal Plan van Aanpak drinkwaterbesparing dat begin volgend jaar aan de Tweede Kamer wordt gezonden. De watertransitie kost (veel) tijd waarbij in de tussentijd wel drinkwater beschikbaar moet zijn. In het MER zal hier nader op in worden gegaan.

Ad b. Het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' heeft aandacht voor de mogelijkheid om latente ruimte in stikstof- en watervergunningen in te trekken. De Waterwet biedt de mogelijkheid om vergunde ruimte die drie jaar niet gebruikt is in te trekken.

Vanaf 2018 hebben we de bestaande vergunningen Waterwet geactualiseerd. Niet-gebruikte vergunningen zijn ingetrokken. Daarnaast zijn er met drie bedrijven afspraken gemaakt over een onttrekkingsplafond dat onder de vergunde hoeveelheid ligt.

Het innemen van latente ruimte levert geen directe waterbesparing op, maar zorgt er wel voor dat het watergebruik in de toekomst niet stijgt. Op sectorniveau wordt op korte termijn het beregeningsbeleid, dat van invloed is op de mogelijkheden van watergebruik door de agrarische sector, herzien.

Ad 1. We maken inzichtelijk waarom de uitbreiding van de waterwinning noodzakelijk is.

Ad 2. De locatiekeuze zal in het MER worden toegelicht. We betrekken hierbij de reeds uitgevoerde voorstudies.

Ad 3. In de nadere uitleg geeft BA dat op drie punten het beoordelingskader aangescherpt dient te worden.

- a. Een duidelijk onderscheid te maken in de effecten in de aanlegfase en effecten in de gebruiksfase.
In het MER zullen we het verschil tussen aanlegfase en gebruiksfase met de bijbehorende effecten duidelijk onderscheiden.
- b. Het beoordelingskader aan te vullen met effecten op ecologische verbindingzones en karakteristieke natuur en landschapsstructuren.
In het beoordelingskader nemen we de ecologische verbindingzones en de impact op landschapsstructuren mee.
- c. Aangeven wie de geraadpleegde experts zijn en hoe zij tot beoordeling komen, zodat resultaten controleerbaar zijn.
In het MER zullen we aangeven welke instanties bij de expertgroepen zijn betrokken.

Ad 4. In het MER zullen we mitigerende maatregelen voorstellen als we negatieve effecten constateren.

Ad 5.

Wij constateren dat het ontbreekt aan zicht op hoeveel, waar en wanneer grondwater in de omgeving Kruisland wordt opgepompt door kleine gebruikers, zoals particulieren en kleine bedrijven. Zoals besproken met de commissie m.e.r. zouden we voor deze kennisleemte een bandbreedte aanhouden bij de beschouwing van de kwantiteit van het KRW-grondwaterlichaam. Brabant Advies adviseert om alle kleine onttrekkingen zo nauwkeurig mogelijk in beeld te brengen en te monitoren. Daarbij geven ze al aan dat het niet alleen voor deze locatie relevant is, maar onderdeel zou moeten zijn van de provinciale strategie voor het verminderen van grondwateronttrekkingen. We streven er naar deze gegevens zo veel als mogelijk te achterhalen.

Ad 6. De omgevingsdialoog maakt onderdeel uit van het planproces en wordt voortgezet.

4. Reacties op zienswijzen

4.1 Brabantse Milieufederatie

Registratienummer zienswijze:

5303416 Brabantse Milieufederatie (mail)

5303417 Brabantse Milieufederatie (bijlage)

Deelvraag 1: Benodigde besluiten

Vraag:

Indiener vindt de keuze van Kruisland als enige alternatief ontoereikend en alleen geschikt als tijdelijke noodoplossing. De keuze is namelijk alleen gemaakt vanuit lokaal perspectief en vanuit bestaande technieken en bronnen. Initiatiefnemer stelt de volgende alternatieven voor en verzoekt deze mee te nemen in de NRD en het MER:

- 1 Afstromend Brabantse Walwater gebruiken als drinkwater
- 2 Maaswater gebruiken als drinkwater, bij hoge afvoeren (flexibele drinkwaterwinning)
- 3 Inzet investeringsmiddelen Kruisland voor besparing bij industrie
- 4. Waterbesparing door structurele drukverlaging

(zie deelvragen 2 t/m 5 voor toelichting op de voorgestelde alternatieven)

Antwoord:

Brabant Water werkt aan drie sporen om de drinkwatervoorziening veilig te stellen: duurzame grondwaterbronnen, aanvullende bronnen en waterbesparing. Deze sporen staan naast elkaar en zijn ook alle drie nodig. In West-Brabant geldt een urgent knelpunt voor de drinkwatervoorziening. Dit betekent dat er op korte termijn (binnen een paar jaar) een aanvullende bron nodig is. Brabant Water en de Provincie Noord-Brabant werken ook aan alternatieve, aanvullende bronnen, maar deze hebben een (veel) langere doorlooptijd en meer onzekerheid ten aanzien van de realisatie. Het onderzoeken, ontwikkelen en realiseren van de concepten (zowel technologisch als beleidsmatig) kost veel tijd. Daarom is in West-Brabant naar een grondwaterwinlocatie gezocht die kan aansluiten bij een bestaande zuivering. Hierbij is zo ver mogelijk weggebleven van het Natura 2000 gebied Brabantse Wal. Deze locatiezoektocht wordt in het MER uitgebreider toegelicht.

Deelvraag 2: Alternatief Afstromend Brabantse Walwater als drinkwater

Vraag:

1. Afstromend Brabantse Walwater als drinkwater

"Benutten van het afstromend water van de Brabantse Wal als drinkwater voor Zeeland en/of Brabant. Er stroomt 30 miljoen m³ zoet water jaarlijks de Westerschelde in."

Antwoord:

Evides heeft deze bron onderzocht en acht deze niet geschikt als bron voor drinkwater vanwege de beperkte capaciteit, seizoensafhankelijkheid en waterkwaliteit. Er zijn meerdere gebruikers van

dit water, waaronder natuur en landbouw. Naar de mogelijke inzet voor deze sectoren wordt door Evides onderzoek gedaan.

Deelvraag 3: Alternatief Maaswater als drinkwater, bij hoge afvoeren (flexibele drinkwaterwinning)

Vraag:

2. Maaswater als drinkwater, bij hoge afvoeren (flexibele drinkwaterwinning)

"Onderzoek voor heel Brabant hoe Maaswater, gedurende hoge winterafvoer, geschikt gemaakt kan worden voor drinkwater als alternatief voor grondwater. Hetzij via de aanleg van extra spaarbekkens, hetzij door direct gebruik als drinkwater in de winter. Vergelijk dit alternatief met de investerings- en productiekosten die gemaakt moeten worden bij omschakeling naar brak grondwater en zeewater, breng in beeld hoeveel grondwater hiermee jaarlijks bespaard kan worden en hoe dit een bijdrage levert aan het verminderen van wateroverlast door hoge piekafvoeren in de Maas."

Antwoord:

Parallel aan het initiatief in Kruisland is Brabant Water bezig met het onderzoeken en realiseren van aanvullende bronnen, anders dan zoet grondwater. Brabant Water zet in op brak water en zeewater als aanvullende bronnen, zoals o.a. vastgelegd in het grondwaterconvenant. Recente rapporten over de status van de Maas (o.a. Deltares) laten zien dat de robuustheid van deze bron onvoldoende is i.v.m. de verslechtering van de kwantiteit en daarmee ook kwaliteit. Drinkwaterbedrijven die nu de Maas als bron gebruiken zijn op zoek zijn naar andere bronnen vanwege deze problematiek. Bovendien heeft een spaarbekken een groot ruimtebeslag en dito milieugevolgen.

Deelvraag 4: Alternatief Inzet investeringsmiddelen Kruisland voor besparing bij industrie

Vraag:

3. Inzet investeringsmiddelen Kruisland voor besparing bij industrie

"Onderzoek hoeveel water bespaard kan worden door de financiële middelen die ingezet zouden worden voor de extra waterwinning te investeren in structurele besparing bij de industrie."

Antwoord:

Waterbesparing is één van de drie sporen van de strategie van Brabant Water. Parallel aan het initiatief in Kruisland is Brabant Water bezig met waterbesparing bij klanten waaronder industriële afnemers. Waterbesparing kan op de langere termijn mogelijk een effect hebben op de drinkwatervraag. Vanwege de afhankelijkheid van deze afnemers en de daarmee gepaarde onzekerheid over de te behalen besparing is dit geen alternatief voor het initiatief in Kruisland. De tijdelijk, onzekerheid en afhankelijkheid van derden maakt dat waterbesparing geen invloed kan hebben op de benodigde drinkwaterwinningen op de korte termijn.

Deelvraag 5: Alternatief Waterbesparing door structurele drukverlaging

Vraag:

4. Waterbesparing door structurele drukverlaging

"Toon aan hoeveel drinkwater bespaard kan worden door structurele verlaging van de waterdruk in de waterleidingen in heel Brabant. Zoals dat bij zomerpiekverbruik al wordt ingezet door onder andere Vitens en in analogie met de ontwikkeling dat sinds kort ook de energielevering tijdelijk verminderd mag worden als de vraag het aanbod overstijgt"

Antwoord:

Brabant Water werkt ook in haar interne bedrijfsvoering aan waterbesparing. Zo zijn spoelwaterterugwinunits gebouwd, waarin het spoelwater gezuiverd wordt tot drinkwater. Ook werkt het bedrijf aan verdere reductie van het aantal verstoringen, onder andere door een digitale tweeling te maken van ons leidingnet. Het verlagen van de waterdruk heeft een minimaal effect op het drinkwatergebruik, zeker omdat er wettelijke eisen zijn ten aanzien van de minimale druk die Brabant Water moet leveren aan haar klanten.

Deelvraag 6: Plangebied

Vraag:

Indiener vindt afbakening op diverse onderdelen niet duidelijk en vraagt nader te onderbouwen wat er wordt bedoeld met Omgeving: Indiener vindt onduidelijk hoe 'de omgeving' is gedefinieerd en vraagt om de gebiedsafbakening te gebruiken conform de LESA's en voor dit gebied de effecten breed door te rekenen.

Antwoord:

Wij zijn voornemens om de gebiedsafbakening van de LESA's te gebruiken als afbakening van het studiegebied, in elk geval voor de hydrologische effecten en de afgeleide gevolgen voor o.a. natuur, landbouw en bebouwing en infrastructuur.

Deelvraag 7: Beoordelingskader

Vraag:

Indiener verzoekt de effecten te kwantificeren wat wordt onder 'klein' en 'beperkt' verstaan en hoe verhoudt dit zich tot onder andere de KRW principes (zie ook het volgende punt).

Antwoord:

In het MER zullen de effecten zo veel mogelijk kwantitatief bepaald worden. Er zal een zevenpuntsschaal worden toegepast om de effecten helder in beeld te brengen: verlopend van zeer negatief, negatief en licht negatief, naar neutraal, licht positief, positief en zeer positief. Per beoordelingscriterium wordt gedefinieerd wanneer een effect een bepaalde score van de zevenpuntsschaal krijgt. De totaalscores komen in een overzichtstabel, en waar mogelijk wordt naast de beoordeling ook de omvang van het effect kwantitatief in de overzichtstabel aangegeven.

Deelvraag 8: Beoordelingskader

Vraag:

Indiener verzoekt om aan te geven welke kwantitatieve grenzen gehanteerd worden in het beoordelingskader om te bepalen of een effect toelaatbaar is vanuit KRW (voorzorgsprincipe en voorkomen van achteruitgang) en het oplossen van de verdroging van de natuur.

Antwoord:

Per natuurgebied wordt beoordeeld wat effecten zijn op veranderingen van de grondwaterstand en kwel. Met systeemkennis uit de LESA beoordelen we vervolgens of dit significante effecten heeft op natuurdoelen. Voor de KRW zijn de grondwaterafhankelijke Natura-2000 gebieden van belang.

Deelvraag 9: Beoordelingskader

Vraag:

Indiener vindt dat niet duidelijk uit de NRD blijkt welke onttrekkingen wel en niet zijn meegenomen in het bepalen van effecten en worden meegenomen in het beoordelingskader. Het verzoek is om nader te beschrijven welke overige onttrekkingen (industriële, 'kleine' onttrekkingen en beregening) zijn meegenomen bij het bepalen van het cumulatieve effect op de omgeving: die zouden in het beoordelingskader moeten worden meegenomen, maar ziet indiener niet terug.

Antwoord:

Alle vergunde en vermelde onttrekkingen (drinkwater, industrie, beregening) zitten in het grondwatermodel. Deze effecten zullen in het MER in beeld worden gebracht. Effecten van beregening zijn onzeker omdat registratie van putten niet heel precies is (diepte ontbreekt, precieze locaties zijn onbekend, verdeling in de tijd is onbekend). Hier worden noodgedwongen aannames voor gedaan.

Deelvraag 10: Beoordelingskader

Vraag:

Indiener ziet in het beoordelingskader graag het onderscheid in effecten jaarrond en gedurende de kritieke zomerperiode apart terug.

Antwoord:

Onderscheid in een effect per jaar en droge zomer is voorzien. In de geohydrologische effectberekeningen wordt het jaar 2018 als kritieke zomerperiode gebruikt. Voor deze zomer wordt berekend wat een onttrekking in Kruisland voor gevolgen zou hebben voor daling in grondwaterstand.

Deelvraag 11: Beoordelingskader

Vraag:

Indiener stelt dat in de beoordelingscriteria (onder andere tabel p. 28) niet apart wordt ingegaan op de goede kwantitatieve grondwatertoestand (KRW) in het algemeen, en de Natte Natuurparels in het bijzonder. Indiener vindt dat voor deze beide aspecten geldt dat op grond van de KRW een goede toestand moet worden geborgd, dan wel een eventuele onbalans niet mag toenemen. Indiener verzoekt om hier in de beoordeling specifiek op in te gaan.

Antwoord:

De goede kwantitatieve grondwatertoestand wordt in het MER voor het gehele grondwaterlichaam Zand-Maas bepaald. Door meer grondwater te onttrekken wordt de balans

tussen aanvulling en onttrekking minder groot. Stijghoogten rond Kruisland zullen significant dalen. Maar er blijft nog steeds een grote plus in aanvulling en stijghoogten rond Genneperparken. Het grondwaterlichaam Slenk-Diep zal niet verder dalen. We beoordelen beide veranderingen in het MER.

Deelvraag 12: Modelling

Vraag:

Indiener heeft de indruk dat de ondoorlatendheid van de leemlagen in de ondergrond in het model sterk wordt overschat, waardoor het effect van de extra onttrekking op de omgeving wordt onderschat. Indiener stelt dat Leemlagen van nature nooit aaneengesloten zijn en daarnaast op tal van plekken inmiddels doorboord. Indiener wil weten op welke gegevens de initiatiefnemer de aanname baseert van een ondoorlatende ondergrond en hoe wordt deze onzekerheid meegenomen in de conclusies?

Antwoord:

De leemlagen zijn niet ondoorlatend. De weerstand van de leemlagen in het grondwatermodel (de Boxtel Formatie) is gebaseerd op een grote verzameling boringen en daarmee naar ons idee zo goed mogelijk ingeschat. Ze zijn ruimtelijk geïnterpreteerd en door modelkalibratie is de meest waarschijnlijke weerstand bepaald. De onzekerheden zullen in het MER worden beschreven.

Deelvraag 13: Modelling

Vraag:

Indiener vraagt zich af of er ook een scenario wordt doorgerekend waarbij de leemlaag niet ondoorlatend is.

Antwoord:

De leemlaag is doorlatend (zie antwoord op Deelvraag 12). De scenarioberekeningen zijn gebaseerd op het gekalibreerde model. Een scenario zonder leemlagen wordt daarom niet doorgerekend. Er wordt wel een gevoeligheidsanalyse gedaan (zie deelvraag 14).

Deelvraag 14: Modelling

Vraag:

Indiener vraagt te onderzoeken wat de effecten van de extra onttrekking zijn als het model anders wordt gekalibreerd op de ondoorlatendheid.

Antwoord:

In het MER voeren wij een gevoeligheidsanalyse uit en beschrijven deze. Dit geeft een bandbreedte in mogelijke uitkomsten. Er is één kalibratie die het meest waarschijnlijke model oplevert. De gevoeligheidsanalyse geeft een indruk in hoeverre werkelijke effecten kunnen afwijken van de berekening.

Deelvraag 15: Natuur en grondwaterwinning

Vraag:

In de recent door de provincie opgestelde Natuurdoelanalyse (NDA) voor de Brabantse Wal is hydrologie één van de belangrijkste drukfactoren en knelpunt op het natuurgebied De Brabantse Wal. Ook staat daarin opgenomen dat drinkwaterwinning dit negatief kan beïnvloeden. Indiener vraagt zich af hoe het noodzakelijk systeemherstel in verhouding staat tot het toevoegen van nog een grondwaterwinning in West-Brabant.

Antwoord:

De (hydrologische) effecten van een nieuwe winning op natuurgebied De Brabantse Wal zullen in het MER worden beschreven (ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling). De gegevens en inzichten uit de opgestelde NDA zullen worden betrokken in het MER. Op basis van de voorlopige berekeningen verwachten we geen effecten van de drinkwaterwinning op de Brabantse Wal.

Deelvraag 16: Tijdelijke vergunning

Vraag:

Indiener stelt dat initiatief haaks staat op het grondwaterconvenant, waarin staat dat er minder grondwater onttrokken moet gaan worden. Provincie en Brabant Water zetten vanaf 2030 alternatieve bronnen voor drinkwater in. Indiener verzoekt daarom om - als andere oplossingen meer tijd vragen - deze uitbreiding van de onttrekking van grondwater in Kruisland te beschouwen als een tussentijdse noodoplossing en deze tijdelijk te vergunnen tot uiterlijk 2030.

Antwoord:

De plannen voor een nieuwe drinkwaterwinning in Kruisland vloeien voort uit eerder gemaakte bestuurlijke afspraken (2018-2022) met de provincie in verband met de veiligstelling van de drinkwatervoorziening in West-Brabant. Een deel van de niet gebruikte vergunningscapaciteit in Eindhoven, gelegen binnen de Centrale Slenk, wordt verplaatst naar West-Brabant (Kruisland). Dit omdat er in West-Brabant op korte termijn een knelpunt is om aan de grotere drinkwatervraag te voldoen.

Grondwateronttrekkingen voor de drinkwatervoorziening kunnen pas verminderen als alternatieve bronnen voor de drinkwatervoorziening beschikbaar zijn. Over de inzet van deze alternatieve bronnen heeft de provincie in het grondwaterconvenant afspraken gemaakt met Brabant Water. Tot deze (alternatieve) bronnen beschikbaar zijn, blijft grondwater als aanvullende bron nodig. De watertransitie kost (veel) tijd waarbij in de tussentijd wel drinkwater beschikbaar moet zijn. Het is onder de Waterwet niet mogelijk om een vergunning tijdelijk te verlenen.

Deelvraag 17: Mitigerende maatregelen

Vraag:

Indiener stelt dat mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn en verzoekt om aan te geven welke mitigerende maatregelen Brabant Water neemt om eraan bij te dragen dat de grondwaterstand de komende jaren omhoog gaat. Anders is het in het geheel niet uit te leggen dat deze onttrekking vergund wordt terwijl andere onttrekkers terecht volumebeperkingen opgelegd krijgen.

Antwoord:

Mitigerende maatregelen zijn bedoeld om negatieve effecten tegen te gaan. In het geval van de winning bij Kruisland wordt het mogelijk optreden van negatieve effecten onderzocht in het MER. Er wordt daarbij gekeken naar het voorkomen, minimaliseren en mitigeren van de te verwachten negatieve effecten. In de voorschriften van de vergunning kunnen noodzakelijke mitigerende maatregelen worden opgenomen. In het [Grondwaterconvenant](#) (Provincie Noord-Brabant, waterschappen, drinkwaterbedrijven, natuurorganisaties, ZLTO, industrie) zijn afspraken gemaakt over het vergroten van de grondwateraanvulling. De afspraken over vermindering van onttrekkingen en vasthouden van regenwater ten behoeve van aanvullen van grondwater zijn bevestigd in de [Droogteagenda](#). Dit is dus een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de betrokken partijen.

Deelvraag 18: Mitigerende maatregelen

Vraag:

Indiener bespreekt graag mogelijke suggesties voor mitigerende maatregelen met de initiatiefnemer

Antwoord:

Daar staat initiatiefnemer voor open.

Deelvraag 19: Stakeholderoverleg

Vraag:

Indiener stelt dat een deel van de inhoud van de zienswijze naar verwachting niet zal worden meegenomen omdat deze de reikwijdte van deze NRD overstijgt. Indiener hoort graag van initiatiefnemer op welke manier hij met de ingebrachte zorgen en suggesties omgaat, en waar het goede gesprek met alle betrokken partners plaats kan vinden over een robuuste drinkwatervoorziening. Hiervoor lijkt volgens indiener op het Breed Bestuurlijke Grondwater Overleg (BBGO) geen ruimte, zolang daar wordt vastgehouden aan alleen de twee alternatieven brak- en zeewater.

Antwoord:

De aanvullende bronnen; brak grondwater en zeewater zijn onderdeel van het grondwaterconvenant, die ook is ondertekend door BMF (en de TBO's). Dit is met hen ook besproken. Daarnaast ligt dit vast in een bestuursovereenkomst met de provincie, vanuit haar wettelijke zorgplicht voor een duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

Deelvraag 20: Alternatieven

Vraag:

Indiener neemt met schrik kennis van de inefficiëntie van de twee alternatieven qua water- en energieverbruik en hoeveelheid afval die ermee geproduceerd wordt. Terwijl zoet water vanuit de Maas en de Brabantse Wal de zee instroomt en nu niet gezien wordt als waardig alternatief voor de drinkwatervoorziening in tenminste een deel van het jaar in Brabant.

Antwoord:

Zie het antwoord op deelvraag 3 en 19.

Deelvraag 21: Leveringsverplichting en beprijzing

Vraag:

Indiener vraagt om aan te geven hoe initiatiefnemer, provincie en drinkwatersector, werk gaan maken van de aanscherping van de nu onbegrensde leveringsverplichting voor drinkwater, waardoor waterverspilling mogelijk wordt gemaakt. Ook adequate beprijzing is een middel, waarvan het indiener onduidelijk is of en hoe daar op dit moment aan gewerkt wordt.

Antwoord:

Deze vragen liggen op landelijke tafels. Uiteraard volgen we deze ontwikkelingen.

Deelvraag 22: Stakeholderoverleg

Vraag:

Indiener is graag bereid tot het geven van een nadere toelichting op de ingebrachte zienswijze.

Antwoord:

Bedankt voor het aanbod.

4.2 Brabantse Delta

Registratienummer zienswijze:

5283709 Brabantse Delta (mail)

5283710 Brabantse Delta (bijlage)

Deelvraag 1: Benodigde besluiten

Vraag:

De indiener heeft over Paragraaf 1.2 (benodigde besluiten) een aantal aanvullingen/aandachtspunten: 1) ten gevolge van de toename aan wingebieden kan het noodzakelijk zijn de verleende watervergunning voor de drinkwatervoorziening in Wouw te moeten actualiseren. 2) daarnaast is (afhankelijk van de hoeveelheid en samenstelling van het te lozen grond en spoelwater) voor de realisatie van de win/waarnemingsputten een watervergunning benodigd (kwantitatieve en kwalitatieve aspecten). 3) Transportleidingen parallel aan en kruisend met a-wateren kunnen worden aangebracht conform de randvoorwaarden van de Algemene Regels van de Keur van Brabantse Delta (m.i.v. 2024: waterschap verordening).

Antwoord:

Bedankt voor het aanvullen van de aandachtspunten rondom de benodigde besluiten. Wij vullen deze aan en treden in overleg met het waterschap hierover.

Deelvraag 2: Beoordelingscriteria

Vraag:

De indiener heeft over Paragraaf 6.2 Overzicht beoordelingscriteria het volgende verzoek: namelijk het verzoek om na te gaan in hoeverre nieuwe waterwin-bronnen van invloed kunnen zijn op de stabiliteit van de regionale waterkeringen. De indiener verzoekt dit thema op te nemen en te toetsen.

Antwoord:

Dit thema wordt opgenomen en getoetst in het MER.

Deelvraag 3: Water

Vraag:

De indiener heeft over paragraaf 6.3 (water), hoewel ze zich kunnen vinden in de aangegeven aspecten welke uitgewerkt zullen worden in de MER, een aantal aandachtspunten. 1) de indiener verzoekt om naast beken, ook naar krekens te kijken zoals De Beek / Roode Weel. 2) Specifiek aandacht te hebben voor voldoende waterbeschikbaarheid. 3) de invloed op het waterbeheer in het peil gestuurd gebied (operationeel) te onderzoeken. 4) In de omgeving zitten diverse onttrekkingen/beregeningsputten waarvoor het waterschap bevoegd gezag is. De indiener verzoekt het effect consequenties voor deze en mogelijk nieuwe onttrekkingen mee te nemen.

Antwoord:

We brengen in beeld wat effecten zijn van vermindering in toestroming naar beken en krekens. Dit kan gebruikt worden voor een beoordeling van de effecten genoemd onder aandachtspunt 1 t/m

3 uit bovenstaande vraag. We doen ons best alle beschikbare informatie in het grondwatermodel mee te nemen. Met het waterschap hebben we de modelinput besproken en we gaan ervanuit dat daarmee alle vermelde en vergunde onttrekkingen zijn verwerkt in het grondwatermodel (aandachtspunt 4).

Deelvraag 4: Natuur

Vraag:

De indiener heeft over paragraaf 6.6 (natuur) het volgende verzoek: De (KRW-)wateren binnen het zoekgebied maken onderdeel uit van EVZ-trajecten. Delen zijn gerealiseerd en delen moeten nog gerealiseerd worden. De indiener ziet graag de effecten onderzocht worden en bekeken of er meekoppelkansen liggen.

Antwoord:

We brengen in beeld wat de effecten zijn van vermindering in toestroming naar beken en kreken. Daarmee worden de effecten op KRW-wateren van EVZ onderzocht. Slimme suggesties worden in overleg met het waterschap bekeken worden.

4.3 Achmea namens 5.1.2.e 5.1.2.e

Registratienummer zienswijze:

5298101 Achmea namens 5.1.2.e 5.1.2.e

Deelvraag 1: Alternatieven

Vraag:

Indiener stelt dat de keuze voor waterwinning in Kruisland te rigide is gemaakt en onderbouwd in de NRD. Het ontbreekt volgens de indiener aan locatiealternatieven en daarmee alternatieven in het op te stellen MER. De notitie geeft indiener het idee dat er sprake is van een voldongen feit met betrekking tot de waterwinning in Kruisland: dat kan niet de bedoeling zijn van dit MER-traject.

"Dit wordt op bladzijde 26 normaal specifiek benoemd, er wordt gesteld dat na de aankoop van het perceel tussen de Engelseweg en Gastelseweg, om ter plaatse nader onderzoek uit te voeren, er geen uitvoerbare locatiealternatieven mogelijk zijn en alternatieve locaties daarmee in het op te stellen MER buiten beschouwing blijven, dat is een opvallend, en naar de mening van cliënt, onjuist uitgangspunt. Immers het uitgangspunt is daarmee een voldongen feit."

Antwoord:

Het doel van dit MER is om de mogelijke milieueffecten van de beoogde waterwinning zo zorgvuldig mogelijk in beeld te brengen. Het doel is niet om verschillende bronnen met elkaar te vergelijken. In het MER zullen wij de gedane studies om te komen tot deze locatiekeuze in meer detail beschrijven. De locatiekeuze is namelijk uitkomst van een zorgvuldige studie waarbij het minimaliseren van negatieve milieueffecten aan maaiveld voorop staat. Dat de locatie voor dit project gekozen is, betekent niet dat het realiseren van de winning een voldongen feit is. Er wordt immers nog een oordeel geveld over de te onderzoeken (milieu)thema's.

Deelvraag 2: Alternatieven

Vraag:

Indiener stelt dat het ontbreken van locatiealternatieven zoals in vraag 1 niet de bedoeling van een NRD is en vindt dat de NRD moet worden herzien middels het alsnog aandragen van alternatieven.

Antwoord:

Zie antwoord deelvraag 1 & 3.

Deelvraag 3: Alternatieven

Vraag:

Indiener onderbouwt haar visie dat de NRD te rigide is ingestoken op basis van:

- a. Alternatieven blijven buiten beschouwing, dan wel afweging over minder milieubelastende alternatieven blijft achterwege;*

- b. Er worden geen alternatieve putconfiguraties onderzocht en dat bij het debiet van 3,5 miljoen m³ per jaar geen verschil in omgevingseffecten ontstaat (dat zou volgens indiener juist onderzocht moeten worden)*
- c. Risico van effecten van zout water in de omgeving moet worden onderzocht*
- d. Kaarten en aannames komen niet overeen: "Brabant Water is van mening dat de invloed op natuur en landbouw verder afneemt in noordoostelijke richting, maar dat daar het risico op zout toeneemt." Echter, dit blijkt niet uit de kaarten. De locatie in Kruisland ligt juist bijna tegen het zout aan en hoe verder noordoostelijker, hoe verder van het zout.*

Antwoord:

De locatiekeuze zal in het MER beter worden toegelicht. Uitgangspunt daarbij is een winlocatie met zo min mogelijk effecten. Wat de effecten van de winning van 3,5 miljoen m³/j zijn, is onderdeel van de effectstudies die in het MER gedaan en beoordeeld worden. Ook zal de aanwezigheid van zout water uitgebreid worden toegelicht.

Deelvraag 4: Belangenafweging

Vraag:

Indiener stelt dat niet of nauwelijks rekening wordt gehouden met de agrarische sector: het ontbreekt aan een zorgvuldige belangenafweging.

Antwoord:

De agrarische sector is vanaf de start van het project vertegenwoordigd in de klankbordgroep. Ook heeft Brabant Water in de zomer van 2022 een informatieavond toegewijd aan de landbouw gehouden in Kruisland. Hiermee is Brabant Water van mening dat de landbouwsector op zijn minst een even groot aandeel aandacht heeft gekregen als andere belangen in het traject tot nu toe. In het MER worden de gevolgen voor de landbouw beschreven.

Deelvraag 5: Informatievoorziening

Vraag:

Indiener stelt dat landbouwers in Kruisland en omgeving als laatste over het project op de hoogte zijn gesteld: pas in de zomer van 2022 terwijl Brabant Water aangeeft dat al in 2018 onderzoek is gedaan. Dit leidt tot argwaan.

Antwoord:

We begrijpen dat het vervelend is als je voor je gevoel (te) laat betrokken wordt bij een project wat jou aangaat. Vanaf de start van het project is de ZLTO als belangenorganisatie van de landbouw betrokken geweest. Toen was de locatiezoektocht nog in gang. Wanneer het duidelijk werd dat de beoogde locatie rondom Kruisland kon vallen, is ook de Dorpsraad Kruisland als vertegenwoordiger van de inwoners - waaronder vele agrariërs - van Kruisland aangesloten bij de Klankbordgroep. Vanaf het moment dat de exacte locatie bekend was en proeven plaatsvonden, zijn burens en omwonenden in een ruime cirkel ook betrokken. Het is daarom niet gek dat de specifieke, individuele agrariërs niet vanaf het begin betrokken waren: dat was op dat moment simpelweg nog niet bekend.

Deelvraag 6: Effecten op landbouw

Vraag:

Indiener stelt dat het effect op landbouwopbrengsten niet duidelijk in beeld is gebracht. Het plan leidt volgens indiener tot waardedaling van agrarisch onroerend goed en gaat gepaard met negatieve effecten op bedrijfsvoering, bedrijfsopvolging en emotionele schade.

Antwoord:

In het vervolgproces zal er meer aandacht zijn voor de effecten op de landbouwopbrengsten en daarmee op de mogelijke effecten op de bedrijfsvoering en de waardedaling van agrarisch onroerend goed.

Deelvraag 7: Omgevingseffecten

Vraag:

Indiener stelt de indruk te hebben dat er te eenvoudig wordt uitgegaan dat er minimale omgevingseffecten zijn, terwijl de activiteit als zodanig, op basis van D15.2 Besluit milieueffectrapportage leidt tot een formele MER-beoordelingsplicht.

Antwoord:

Brabant Water heeft in overleg en samenwerking met de Provincie Noord-Brabant besloten om niet eerst een m.e.r.-beoordeling te doen, maar direct een m.e.r.-procedure te doorlopen. Dit om een transparant proces te borgen.

Deelvraag 8: Toekomstige uitbereiding

Vraag:

Indiener vreest ook verdere uitbreiding van de voorgenomen 3,5 miljoen m³ water en stelt dat het te verwachten is dat dit in de toekomst wordt uitgebreid. "…immers de transportleiding ligt er dan al." "Op basis van de grondwatermodellering kan er volgens Brabant Water ook wel 9 miljoen m³ worden onttrokken zonder dat effecten zich tot aan de Brabantse Wal uitstrekken. Ook stelt Brabant Water dat er op de langere termijn meer projecten nodig zijn om de levering te kunnen blijven garanderen".

Antwoord:

Brabant Water is niet voornemens om de beoogde winning verder uit te breiden dan 3,5 miljoen m³/jaar. We wijzen erop dat dit om een uitbreiding van de onttrekkingsvergunning zou vragen, welke weer aangevraagd moet worden bij de Provincie. Brabant Water kan dus niet zomaar uitbreiden. Deze beoogde onttrekking kan mogelijk worden gemaakt doordat elders (Genneper Parken Noord) 3,5 miljoen m³ vergunning wordt ingeleverd, zodat de totale vergunningsruimte van Brabant Water niet toeneemt. Een uitbreiding zou wél tot totale toename leiden en strookt mogelijk niet met provinciaal beleid.

Deelvraag 9: Effecten op landbouw

Vraag:

Indiener stelt dat er overduidelijk niet wordt gekeken naar de effecten op landbouw en gewassen.

Antwoord:

Het beoordelingscriterium 'Landbouw' is meegenomen in de NRD (zie ook Overzicht beoordelingscriteria).

Deelvraag 10: Omgevingseffecten: natuur

Vraag:

Indiener stelt dat de NRD er te eenvoudig vanuit gaat dat er geen effecten op Natura2000 te verwachten zijn. Indiener twijfelt daaraan en stelt dat de Natura2000 locaties op circa 10 en 9 km afstand liggen. Bovendien ligt het Natuurnetwerk Brabant op korte afstand. Indiener verwacht wel degelijk effecten als gevolg van het onttrekken van 3,5 miljoen m³ water.

Antwoord:

Dit zal blijken uit de m.e.r.-onderzoeken.

Deelvraag 11: Financiële effecten: landbouwsector

Vraag:

Indiener stelt dat het in het beoordelingskader ontbreekt aan de waardevermindering van landbouwbedrijven en landbouwgrond. Indiener gaat uit van 30 tot 40% waardevermindering dat volledig gecompenseerd moet worden. Over een regeling teneinde de schade moet worden nagedacht door initiatiefnemer.

Antwoord:

Zie het antwoord op deelvraag 6.

Deelvraag 12: Terminologie

Vraag:

Terminologie 'beperkingen landbouwkundig gebruik' is volgens indiener te ruim geformuleerd. Indiener stelt dat exact in kaart moet worden gebracht wat de gevolgen zijn voor landbouwers in het onderzoeksgebied en daarbuiten.

Antwoord:

Het is ook het streven van Brabant Water om hier zo goed mogelijk duidelijkheid over te scheppen voor iedereen. In het MER zullen de regels behorend bij beschermingsgebieden (zoals beschreven in de provinciale Omgevingsverordening) worden opgenomen en uitgelegd.

Deelvraag 13: Alternatieve methoden

Vraag:

Indieners telt dat initiatiefnemer zou moeten streven naar het gebruik van andere bronnen dan grondwater, omdat dit een schaarser goed wordt.

Antwoord:

Brabant Water is ook bezig met het ontwikkelen van bronnen anders dan zoet grondwater, zijnde brak- en zeewater. Echter grondwater blijft óók een belangrijke bron voor drinkwater. In Nederland zijn de provincies via de drinkwaterbedrijven verplicht tot het leveren van voldoende drinkwater van goede kwaliteit aan haar inwoners; een groot goed, aangezien water een eerste

levensbehoefte is. Grondwater is de bron waarbij dit gedaan kan worden met de laagste maatschappelijke kosten. Het klopt dat grondwater een schaarser goed wordt. Daarom ontwikkelen wij ook aanvullende bronnen, ondanks dat deze een grotere zuiveringsinspanning en milieu impact hebben dan grondwater. Het tijdspad van het ontwikkelen van deze bronnen is langer dan waar in West-Brabant behoefte aan is: in regio west is op korte termijn te weinig drinkwater. Daarom is nu een oplossing nodig.

Deelvraag 14: Alternatieven

Vraag:

Indiener stelt dat Brabant Water moet bepalen waar de eventuele schade voor de omgeving het minst groot is: in de optiek van de indiener is dat een natuur of weidgebied, omdat daar restricties of een totaalverbod op gewasbeschermingsmiddelen geen nadelige effecten heeft en grondwater eenvoudiger op peil kan worden gehouden. Dat is niet het geval in een hoogproductief akkerbouwgebied.

Antwoord:

Wij begrijpen deze opvatting vanuit de agrarische hoek, en hopen dat indiener ook begrijpt dat er een afweging van alle belangen – dus ook die van natuur - gemaakt wordt.

Deelvraag 15: Effect grondwaterputten

Vraag:

Indiener stelt dat nader onderzoek moet worden gedaan naar het effect op bestaande en toekomstige grondwaterputten. Uit de NRD blijkt niet dat rekening wordt gehouden met dergelijke onttrekkingen en wat de gevolgen daarvan kunnen zijn.

Antwoord:

Effect van bestaande grondwaterputten is bekend en kan berekend worden met grondwatermodel. Onzeker punt is hoe onttrekking voor landbouw zich verder ontwikkeld. In de vergunningen zijn de hoeveelheid onttrekking in aantal m³/jaar niet begrensd. Deze hoeveelheid kan mogelijk gaan toenemen.

Deelvraag 16: Externe deskundigen

Vraag:

Indiener is voorstander van externe deskundigen en stelt dat in het kader van mogelijke schade ook een landbouwdeskundige moet worden betrokken.

Antwoord:

Zie het antwoord op ó.

Deelvraag 17: Externe deskundigen

Vraag:

Indiener ziet voor zichzelf een rol weggelegd bij het kiezen van een landbouwdeskundige bij het project.

Antwoord:

Zie het antwoord op 6.

Deelvraag 18: Effecten op landbouw

Vraag:

Indiener stelt dat in het kader van ondergrondse en bovengrondse leidingen in de uitgangspunten geen rekening wordt gehouden met landbouw, terwijl de voorgenomen transportleiding nagenoeg volledig door landbouwgrond zal gaan.

Antwoord:

Het proces van het ontwerpen van het leidingtracé is altijd in overleg met de desbetreffende perceeleigenaren en -gebruikers. Er wordt altijd gezocht naar een route die tot zo min mogelijk overlast zorgt. Denk bijvoorbeeld aan het volgen van de randen van een perceel, al naar wens van de eigenaar. Dit is ook in de NRD aangegeven. Brabant Water zal in het MER meer tekst en uitleg hierover geven om eventuele zorgen over het proces mogelijk weg te nemen.

Deelvraag 19: Alternatieven

Vraag:

Indiener vindt het niet duidelijk hoe het zoekgebied voor de leiding tot stand is gekomen, omdat in een eerder overleg een ander zoekgebied is aangegeven. Dit leidt tot onduidelijkheid en onrust.

Antwoord:

In het MER zal meer aandacht voor het tracé zijn. Grofweg moet het zoekgebied van de Engelseweg naar het WPB te Wouw lopen. Dat resulteert in het gepresenteerde zoekgebied in de NRD. Dit is het enige zoekgebied dat gehanteerd wordt.

Deelvraag 20: Nut en noodzaak

Vraag:

Indiener verzoekt nog eens goed te bezien of het niet beter is om af te zien van het winnen van drinkwater in Kruisland, met inachtneming van de ingebrachte vragen en aanvullingen op de NRD.

Antwoord:

De plannen voor een nieuwe drinkwaterwinning in Kruisland vloeien voort uit bestuurlijke afspraken (2018-2022) tussen de provincie en Brabant Water. Deze afspraken waren nodig vanwege de veiligstelling van de drinkwatervoorziening in West-Brabant. Er is daar een knelpunt om in de grotere drinkwatervraag te voorzien, zoals beschreven in de NRD. Oplossingen als gebruik maken van andere bronnen voor de drinkwatervoorziening en drinkwaterbesparing bieden op korte termijn geen oplossing voor dit knelpunt.

Het MER beantwoordt zo goed als mogelijk de vragen die leven door het in kaart brengen van de milieueffecten.

4.4 Gemeente Roosendaal

Registratienummer zienswijze:
5303190 Gemeente Roosendaal

Deelvraag 1: Stikstof

Vraag:

De indiener geeft aan dat het onderzoek van de stikstofdepositie voor de aanleg van de transportleiding wordt gemist. Voor de locatie Kruisland wordt deze wel beschreven, voor de transportleiding echter niet.

Antwoord:

Voor het aanleggen van de transportleiding zal ook een stikstofdepositieonderzoek gedaan worden. Dit zal terug te vinden zijn in het MER.

Deelvraag 2: Beschrijving van het project

Vraag:

De indiener mist in de beschrijving van het project een vermelding van de aanvang en beëindiging van het project (duur bouwperiode).

Antwoord:

Dit zal in het MER duidelijk aangegeven worden.

Deelvraag 3: Mitigerende maatregelen

Vraag:

De indiener is benieuwd op welke wijze eventuele negatieve effecten (bijvoorbeeld grondwaterstands dalingen) worden gecompenseerd door bijvoorbeeld mitigerende maatregelen. De indiener beseft dat dit wellicht een vervolgstap is maar vind het wel relevant om dit nu alvast kenbaar te maken.

Antwoord:

Het onderdeel mitigatie en compensatie krijgt zeker aandacht in het MER. Dit zal mits van toepassing ook in samenwerking zijn met de desbetreffende partijen. Indien er negatieve effecten worden geconstateerd, dan zal in de m.e.r. een voorstel worden gedaan voor mogelijke mitigerende en compenserende maatregelen om de effecten te beperken.

4.5

5.1.2.e

Registratienummer zienswijze:

5301292 5.1.2.e (eformulier)

5301293 5.1.2.e (bijlage)

Deelvraag 1: Nut en noodzaak

Vraag:

De indiener geeft aan dat in de NRD staat dat Brabant Water in het gebied onvoldoende reserves heeft en er op termijn in deze regio niet voldoende drinkwater wordt geproduceerd om aan de groeiende vraag te kunnen voldoen. Hierop wordt geconcludeerd dat er daarom op korte termijn behoefte is aan uitbreiding van de winningscapaciteit. De indiener haalt het onderstaande citaat uit de aankondiging van de ter inzagelegging: "De provincie heeft de intentie om de totale hoeveelheid grondwaterwinning in Brabant niet te laten toenemen. Brabant Water en de Provincie Noord-Brabant hebben daarom met elkaar afgesproken om de uitbreiding van de capaciteit via een ruimtelijke verschuiving te realiseren. Dit gebeurt door de huidige vergunningsruimte van 3,5 miljoen m3 per jaar uit de omgeving van Eindhoven (Genneper Parken Noord) dáár niet te gebruiken, maar te verplaatsen naar West-Brabant."

De motivering staat volgens de indiener op gespannen voet met de [antwoorden](#) die het College heeft gegeven op de [schriftelijk vragen](#) die de fractie van de Partij van de Dieren bij brief van 25 mei 2023 aan u heeft gesteld.

De indiener vervolgt met het zeggen dat op de website van Brabant Water staat dat bij een renovatie in 2020/2021 van de winning Genneperparken 3 van de 10 putten zijn gedempt. De reden hiervoor wordt niet aangegeven maar volgens de indiener houdt dit mogelijk verband met het terugdringen van verdroging in het nabijgelegen Peelgebied. De indiener vindt het verschuiven van de winning naar de omgeving van een ander sterk verdroogd gebied de Brabantse Wal zeer ongewenst omdat het de bedoeling van Brabant Water is om op de middellange termijn (2030) te kiezen voor de inzet van brak water om een deel van het drinkwater uit andere bronnen dan grondwater te halen. De indiener zegt dat het dan ook maar de vraag is of het slaan van nieuwe putten voor zo'n korte periode te motiveren valt. Volgens de natuurorganisaties staat de noodzaak van het uitbreiden van de drinkwaterwinning in West-Brabant onvoldoende vast. Zij wijzen op het zowel landelijk als provinciaal vastgestelde grondwaterbeleid en uitgevoerde onderzoeken.

Antwoord:

De provincie heeft een verantwoordelijkheid in de openbare drinkwatervoorziening, een zaak van nationaal belang. De rol van de provincie is om te zorgen voor voldoende bronnen voor drinkwater van voldoende kwaliteit. Voor de onttrekking van grondwater in Kruisland is een vergunning op basis van de Waterwet nodig. Brabant Water vraagt deze vergunning aan en vraagt tegelijkertijd om intrekking van (een deel van) de vergunning van Genneperparken. Zodoende neemt, als de vergunning voor Kruisland verleend wordt en de vergunning Genneperparken deels ingetrokken wordt, de totale vergunningsomvang van Brabant Water niet toe. Naast waterwetgeving is natuurwetgeving ook relevant voor de beoordeling van de effecten

in het MER. Zonder een MER en inzicht in effecten van overige onttrekkingen kan geen afweging worden gemaakt, niet over de winning te Kruisland alsook over winningen elders in Brabant.

Deelvraag 2: Past niet binnen strategie

Vraag:

*De indiener wijst op de beleidsnota Drinkwater 2021-2016 waarin het volgende staat:
"Waterbesparing integraal onderdeel worden van gebiedsgerichte strategieën die zich richten op het verbeteren van de robuustheid van watersystemen. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van de Beleidsstafel Droogte (2019) en de voorkeursvolgorde voor regionaal waterbeheer in de Nationale Omgevingsvisie."*

De indiener geeft aan dat besloten is dat in deze beleidsperiode 2021-2026 sterker wordt ingezet op het bewust en zuinig drinkwatergebruik. Daarbij speelt ook een rol volgens de indiener dat er door klimaatverandering in de zomer vaker sprake is van een piekvraag. De indiener noemt daarnaast enkele concrete maatregelen.

Antwoord:

Kader voor de Beleidsnota Drinkwater (BNDW) is de Drinkwaterwet. Volgens deze wet dragen bestuursorganen zorg voor een duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening. Dit geldt als een dwingende reden van groot openbaar belang bij het uitoefenen van bevoegdheden. De rol van de provincie is om te zorgen voor voldoende bronnen voor drinkwater van voldoende kwaliteit. De BNDW vraagt om een voortgaande inzet op het bewust en zuinig omgaan met (drink)water, een vermindering van het laagwaardig gebruik en om de inzet van alternatieve bronnen voor drinkwater. In de brief 'Water en Bodem Sturend' formuleert het Rijk de ambitie om in 2035 te komen tot een gebruik van 100 liter drinkwater per persoon per dag. In deze zelfde beleidsbrief geeft het Rijk verder aan dat er voor de korte termijn nog een noodzaak kan zijn voor nieuwe winningen. Dat is hier het geval. Er is een knelpunt in West-Brabant waar mogelijk op korte termijn niet meer in de vraag kan worden voorzien.

Deelvraag 3: Past niet binnen strategie

Vraag:

De indiener wijst op de droogteagenda die op 8 februari is vastgesteld. De indiener is van mening dat het verplaatsen van onbenutte grondwatercapaciteit van Oost-Brabant naar West-Brabant niet past binnen die strategie. Met de nieuwe winning gaat volgens de indiener een kans op tot een daadwerkelijke vermindering van grondwaterwinning in Noord-Brabant te komen verloren. De indiener noemt ook nog de nota 'Zonder water geen later' en de 'Nota Grondwaterkwaliteitsaspecten bij vernatting van verdroogde natte natuurplekels in Noord-Brabant'. De indiener geeft aan dat de grondwaterwinning in de directe omgeving de ambities in deze nota's kan frustreren.

Antwoord:

De nieuwe drinkwaterwinning is nodig om in de behoefte aan drinkwater te voorzien. Dit knelpunt speelt op de korte termijn. Stakeholders hebben voor het vergroten van de grondwateraanvulling afspraken gemaakt in het Grondwaterconvenant (Provincie Noord-Brabant, waterschappen,

drinkwaterbedrijven, natuurorganisaties, ZLTO, industrie). De afspraken over vermindering van onttrekkingen en vasthouden van regenwater ten behoeve van het aanvullen van grondwater zijn opnieuw bevestigd in de Droogteagenda. In de Droogteagenda zijn de afspraken vertaald in speerpunten. De effecten van deze inspanningen zijn op de middellange termijn te verwachten.

Deelvraag 4: Natuurnetwerk Brabant

Vraag:

De indiener geeft aan dat in de NRD geconstateerd wordt dat de beoogde winningslocatie relatief veraf ligt van de het vastgestelde natuurnetwerk Brabant en dat er derhalve weinig negatieve effecten op de natuur te verwachten zijn. De indiener wijst erop dat het natuurnetwerk niet alleen bestaat uit begrensde natuurgebieden maar ook uit ecologische verbindingzones.

Antwoord:

Ook de ecologische verbindingzones zijn onderdeel van het onderzoek. Natuurwaarden buiten de Natuurnetwerk Brabant en Ecologische verbindingzones kunnen ook relevant zijn en worden in het MER in beschouwing genomen.

Deelvraag 5: Kreeksystemen

Vraag:

De indiener geeft aan dat in de omgeving van de beoogde winningslocaties zich enkele kreeksystemen bevinden als de Baak, Steenbergse vliet en Dintel. De indiener vervolgt door aan te geven dat in het natuurbeleidsplan van de gemeente Steenbergen de ambitie wordt uitgesproken om meer te doen voor en met de voor Steenbergen karakteristieke natuur. De indiener geeft aan dat ontwatering, verdroging van (natuur)gebieden, met verlies van kwel indicerende soorten en/of verdrogingsgevoelige habitats/vegetaties in het natuurbeleidsplan genoemd worden als knelpunten en dat ze als aandachtspunten worden genoemd. De indiener is van mening dat het onderzoek zich onder meer moet richten op mogelijke negatieve effecten op de deels als natte natuurparel aangewezen kreeksystemen en met name de leefgebieden van soorten zoals de otter, snor, roerdomp, waterral, blauwborst en meervleermuis.

Antwoord:

Het MER moet inzicht bieden op de mogelijk negatieve effecten op natuurwaarden. Daarbij worden de effecten op alle aanwezige natuurwaarden meegenomen. Genoemde soorten en ecohydrologische aspecten worden in het MER meegenomen.

Deelvraag 6: Inzet van oppervlaktewater als bron

Vraag:

De beoogde winningslocatie ligt op minder dan 10 km van het sterk verdroogde Natura2000-gebied Brabantse Wal. De indiener geeft aan dat niet alleen alle effecten, maar ook mogelijke alternatieven goed in beeld gebracht moeten worden. De indiener is van mening dat de inzet van oppervlaktewater als bron daar mede toe behoort. Het feit dat Brabant Water inmiddels een perceel heeft verworven is onvoldoende om te concluderen dat er geen (uitvoerbare) locatiealternatieven mogelijk zijn. Voorts is het feit dat volgens de indiener er uit de omgeving van

Eindhoven (Genneper Parken Noord) 3,5 miljoen m³ vergunningsruimte per jaar vrijkomt onvoldoende motivatie om hier een gelijke hoeveelheid toe te staan.

Antwoord:

In West-Brabant geldt een urgent knelpunt voor de drinkwatervoorziening. Dit betekent dat er op korte termijn (binnen een paar jaar) een bron nodig is. Brabant Water en de Provincie Noord-Brabant werken ook aan alternatieve, aanvullende bronnen, maar deze hebben een (veel) langere doorlooptijd en gaan gepaard met onzekerheid over de realiseerbaarheid. Het onderzoeken, ontwikkelen en realiseren van de concepten (zowel technologisch als beleidsmatig) kost veel tijd. Daarom is in West-Brabant naar een grondwaterwinlocatie gezocht die kan aansluiten bij een bestaande zuivering. Hierbij is zo ver mogelijk weggebleven van het Natura2000-gebied Brabantse Wal. Deze locatiezoektocht wordt in het MER toegelicht.

Deelvraag 7: Effect op grondwaterstanden in hogere lagen

Vraag:

De indiener geeft aan dat het nader onderbouwd zou moeten worden dat er dusdanige ondoordringbare scheidende lagen aanwezig zijn dat de winning uit het derde watervoerende pakket geen effecten heeft op grondwaterstanden in hogere lagen. De indiener stelt dat in de nota 'Zonder water geen later' immers wordt geconcludeerd dat door verlaging van de stijghoogte van watervoerende pakketten waaruit onttrokken wordt, het effect doorwerkt naar het ondiepe grondwater waardoor de grondwaterstand daalt en kwelstromen naar? beekafvoeren afnemen.

Ook wordt in de nota geconstateerd dat over benutting van het (grond)watersysteem verder wordt versterkt door de extra onttrekkingen voor landbouw, drinkwater en industrie tijdens periode van langdurige droogte. Dan neemt zowel bij landbouw, huishoudens als industrie de watervraag toe. De indiener geeft aan dat een trendbreuk noodzakelijk wordt geacht en onderbouwd dit met passage vanuit de nota. De conclusie die de indiener trekt is dat er niet aan valt te ontkomen aan het minder onttrekken van water.

Antwoord:

Onttrekking uit diepere lagen heeft inderdaad gevolgen voor de grondwaterstanden aan maaiveld en de kwelstromen. Dit wordt in beeld gebracht met modelberekeningen en meegenomen in de effectbeschrijving.

Deelvraag 8: Nut en noodzaak

Vraag:

De indiener geeft aan dat afgezet tegen het feit dat Brabant Water stelt dat zij zelf in 2030 nog een reservecapaciteit van 3% heeft, zijn de natuurorganisaties volgens de indiener van mening dat niet is aangetoond dat er voor de korte termijn in West-Brabant een noodzaak is om de drinkwaterwinningscapaciteit met 3,5 miljoen m³ uit te breiden. In plaats van te kiezen voor een nieuwe drinkwaterbron in Kruisland, zou de periode tot 2030 naar de indiener zijn mening overbrugd moeten worden door sterk in te zetten op drinkwaterbesparing. Volgens de indiener is dit in lijn met al het vastgestelde beleid.

Antwoord:

Zie antwoord op deelvraag 1: Volgens de Drinkwaterwet dragen bestuursorganen zorg voor een duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening. Dit geldt als een dwingende reden van groot openbaar belang bij het uitoefenen van bevoegdheden. Waterbesparing is een doelstelling van Rijk en provincie. Met bewustwording en communicatie alleen lukt het niet om de doelstelling geformuleerd in de brief Water en Bodem Sturend te halen. Er zijn meer maatregelen nodig, zoals bijvoorbeeld aanpassing van regelgeving (bijv. Bouwbesluit) of prijsstelling. Deze maatregelen kosten tijd, terwijl het knelpunt in de voorziening in West-Brabant urgent is. De winning in Kruisland is nodig om op de korte termijn invulling te geven aan de verantwoordelijkheid voor een voldoende invulling van de verantwoordelijkheid voor de openbare drinkwatervoorziening voor West-Brabant.

4.6 ZLTO

Registratienummer zienswijze:

5301281 ZLTO (eformulier)

5301282 ZLTO (bijlage)

Deelvraag 1: Effecten op landbouw

Vraag:

De indiener vraagt aandacht voor de mogelijke gevolgen van deze waterwinning op de agrarische activiteiten in de omgeving. Het is van cruciaal belang dat er zorgvuldig wordt omgegaan met de beschikbare grondwaterbronnen, aangezien dit van directe invloed kan zijn op de landbouwproductie en de watervoorziening voor gewassen en vee.

Antwoord:

We moeten zeker zorgvuldig omgaan met de beschikbare grondwaterbronnen. Water is immers de eerste levensbehoefte -niet alleen voor mensen-. Grondwater is tevens de schoonste bron. Het thema Landbouw is een apart thema in de lijst te onderzoeken en te beoordelen thema's in het MER.

Deelvraag 2: Droogtelegging

Vraag:

De indiener heeft een zorgpunt over droogteschade. De indiener geeft aan dat uit modelberekeningen blijkt dat de grondwaterstand in de omgeving van Kruisland plaatselijk met enkele centimeters kan dalen. In de wijdere omtrek vinden echter nog meer grootschalige grondwateronttrekkingen plaats zoals de drinkwatervoorziening van te Halsteren, Wouw, Roosendaal, Schijf en Seppe/Bosschenhoofd. De indiener geeft aan dat al deze winningen stuk voor stuk grondwaterstandsverlagingen van 'enkele centimeters' tot gevolg kan hebben en dat het bij elkaar opgeteld kan leiden tot een significante grondwaterstands daling. Dit kan volgens de indiener leiden tot droogteschade, afhankelijk van de grondsoort en het seizoen. De indiener heeft gevraagd om het totaal van de grondwaterstands dalingen aan te geven en om te berekenen of dat tot droogteschade leidt. De indiener wijst ter vergelijking naar de discussies op basis van een verlaging van het grondwater met een aantal centimeter niet uitgesloten kan worden dat de onttrekkingen vanuit de land- en tuinbouw invloed hebben op de hoogvenen. De indiener roept op tot het hanteren van het principe 'gelijke monniken, gelijke kappen' voor alle onttrekkingen. De indiener vindt dat het vanzelf spreekt dat droogteschade allereerst voorkomen moet worden en anders moet worden vergoed.

Antwoord:

Bestaande winningen zijn meegenomen in de berekeningen die het model maakt. Zoals indiener bekend is er een regeling wat betreft droogteschade. Mocht het niet lukken om droogteschade volledige te voorkomen, dan kan hier via de provincie en de Advies Commissie Schade Grondwater (ACSG) aanspraak op gemaakt worden. Het gebied rondom de beoogde winning Kruisland komt hiervoor in aanmerking.

Deelvraag 3: Gewasbeschermingsmiddelen

Vraag:

De indiener heeft een zorgpunt over het gebruik van Gewasbeschermingsmiddelen. In zogenoemde 'beschermingszones' rondom grondwaterwinningen voor drinkwater mogen een aantal gewasbeschermingsmiddelen niet worden toegepast. Daarnaast zijn er volgens de indiener afnemers van agrarische producten die zelf ook nog met eigen eisen komen. Volgens de indiener kan dat leiden tot een zodanige verschaling van het pakket aan gewasbeschermingsmiddelen dat bepaalde teelten te risicovol worden.

Antwoord:

Het bepalen van de beschermingszone zal onderdeel zijn van het MER. Daarin zijn twee 'smaken', zijnde een boring vrije zone (geen beperkingen op middelen, alleen op het doorboren van de beschermende kleilaag) en een grondwaterbeschermingsgebied (hier gelden regels zoals vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening). Het is nu nog niet bekend welke zone van toepassing is en wat de omvang hiervan is. Na vaststelling kan specifiek gekeken worden wat de impact is, of er behoefte is aan alternatieve middelen, en of bijvoorbeeld begeleiding vanuit het programma Schoon Water gewenst is.

Deelvraag 4: Beschermingszone

Vraag:

De indiener heeft gevraagd hoe groot de beschermingszone rondom de beoogde winning Kruisland gaat worden en welke beperkingen van het middelengebruik worden verwacht. Brabant Water zegt dat de beschermingszone nog bepaald moet worden. Ook geeft de indiener aan dat Brabant Water de inzet getoond heeft om telers tegemoet te komen door middel van stimuleringsprojecten als Schoon Water Brabant, wat wel nog vorm en inhoud moet krijgen.

Antwoord:

Zie de beantwoording van deelvraag 3. Het is nog niet bekend hoe groot de zone wordt en welke soort het wordt. Dit zal onderdeel zijn van het MER en zal zo spoedig als de resultaten bekend zijn gecommuniceerd worden.

Deelvraag 5: Lekkage naar de ondergrond

Vraag:

De indiener geeft aan dat in het recente verleden aan dieselolietanks en erfverharding extra eisen werden gesteld om lekkage naar de ondergrond te voorkomen. De indiener vraagt of dit in de toekomst ook het geval is.

Antwoord:

In de [provinciale Omgevingsverordening](#) zijn regels opgenomen voor het gebruik en bezit van (potentieel) schadelijke stoffen, milieubelastende activiteiten en activiteiten in de bodem. Dieselolietanks vallen daaronder. Er gelden dus beperkingen en voorzorgsmaatregelen voor dieselolietanks.

Deelvraag 6: Buisleiding tracé Kruisland naar Wouw

Vraag:

De indiener geeft aan dat het water dat in Kruisland gewonnen wordt naar de winplaats Wouw getransporteerd wordt voor reiniging en distributie. Dat transport vindt plaats via een nog aan te leggen buisleiding. De indiener geeft aan dat ervaringen met de aanleg van andere buisleidingen als consequentie heeft dat de 'geroerde grond' in zo'n tracé gedurende meerdere jaren veel minder productief is. De indiener geeft aan dat ook deze schade vergoed moet worden. Ook geeft de indiener aan dat Brabant Water al heeft toegezegd daar aandacht voor te hebben en dat dat nog inhoud moet krijgen.

Antwoord:

Voor Brabant Water is het aanleggen van transport- en distributieleidingen "dagelijks werk". Hierbij is altijd overleg met perceeleigenaren over de ligging van de aan te leggen leiding. Ook is er aandacht voor schadevergoeding. Alles zal in goed overleg plaatsvinden.

Deelvraag 7: Potentieel toekomstige bedreigingen voor grondwaterbeschermingsgebieden

Vraag:

De indiener benoemt het zorgpunt van potentieel toekomstige bedreigingen. De indiener geeft aan dat in de meest recente derogatiebeschikking (2022) staat dat per 2023 de derogatie vervalt in de grondwaterbeschermingsgebieden en per 2024 in een zone om de grondwaterbeschermingsgebieden. Ook komt daar volgens de indiener bij dat in de grondwaterbeschermingsgebieden waar een doelstelling ligt op het verminderen van de uitspoeling van nitraat, mogelijk een generiek maatregelenpakket opgelegd krijgt. De indiener vervolgt met het aangeven dat op 9 november 2022 een motie is aangenomen in de Tweede Kamer die de regering 'verzoekt om het gebruik van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden te stoppen'. Deze motie wordt momenteel uitgewerkt door het ministerie van LNV. Ook is gelijktijdig een motie ingediend bij de Tweede Kamer met het verzoek om het kunstmestgebruik in de grondwaterbeschermingsgebieden te verbieden. Deze laatste heeft volgens de indiener gelukkig geen meerderheid gekregen, maar het geeft volgens de indiener wel aan welke mogelijke toekomstige bedreigingen er zijn voor de landbouwpraktijk in gebieden die aangewezen zijn als waterwingebied / grondwaterbeschermingsgebied.

Antwoord:

Het vervallen van de derogatie in de grondwaterbeschermingsgebieden en per 2024 in de zone om de grondwaterbeschermingsgebieden zijn te beschouwen als (generieke) autonome ontwikkelingen. Hetzelfde geldt voor het maatregelenpakket voor de vermindering van de uitspoeling van nitraat en de eventuele gevolgen van de motie omtrent het stoppen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen in grondwaterbeschermingsgebieden. In het MER zal ingegaan worden op de gevolgen van deze beperkingen voor de bedrijfsvoering bij de aanwijzing als waterwingebied/grondwaterbeschermingsgebied ten opzichte van de effecten in de referentiesituatie (huidige situatie + autonome ontwikkeling).

Deelvraag 8: Vergunning

Vraag:

De indiener pleit om de vergunning zo klein als mogelijk te houden/maken, gelet ook op Droogteagenda Brabant (lees: opdracht voor Brabant Water voor een zoektocht naar alternatieve bronnen).

Antwoord:

Brabant Water is niet voornemens om de vergunning groter aan te vragen dan 3,5 miljoen m³/jaar. Parallel aan het initiatief in Kruisland is Brabant Water bezig met het onderzoeken en realiseren van aanvullende bronnen, anders dan zoet grondwater. Hierbij geldt overigens dat de tijdslijn van deze aanvullende bronnen niet overeenkomt met de urgentie in West-Brabant. Deze bronnen betreffen brak water en zeewater.

Deelvraag 9: Tijdelijke vergunning

Vraag:

De indiener wil graag de overweging mee geven om Brabant Water (een deel van) de vergunning tijdelijk te verlenen.

Antwoord:

Het is onder de Waterwet niet mogelijk om een vergunning tijdelijk te verlenen. Als in de toekomst door het inzetten van robuuste en aanvullende bronnen er ruimte ontstaat om te kunnen schakelen in winningen dan zal bij die keuze de negatieve effecten aan maaiveld meegewogen worden.

Deelvraag 10: Boringvrije zone

Vraag:

De indiener pleit om niet te kiezen voor een grondwaterbeschermingsgebied (met automatische beperkingen), maar voor een zogenaamde boringvrije zone. Want daar zitten volgens de indiener voor de agrarische sector tot nu toe geen beperkingen aan.

Antwoord:

Zie het antwoord op deelvraag 3: Gewasbeschermingsmiddelen

Deelvraag 11: Droogteschade

Vraag:

De indiener geeft aan dat schade moet worden voorkomen, en als dat niet mogelijk is, worden vergoed. De indiener pleit om vooral in te zetten op het voorkomen van droogteschade. Om droogteschade te voorkomen kan gedacht worden aan mitigerende maatregelen, bijvoorbeeld wateraanvoer of het stimuleren van goed bodembeheer.

Antwoord:

Het voorkomen van droogteschade is beter dan het moeten genezen. Daarom is de inzet op mitigerende maatregelen een goede eerste stap. Mitigerende maatregelen worden, indien noodzakelijk, opgenomen in het MER. Voor vergoedingen zie het antwoord op deelvraag 2.

Deelvraag 12: Gewasbeschermingsmiddelen

Vraag:

De indiener pleit voor extra inzet in het kader van Schoon Water Brabant, om boeren te begeleiden naar andersoortige vormen van gewasbescherming (mechanisch, met lasers, via robotisering of anderszins).

Antwoord:

Sinds 2023 kent het project Schoon Water een vernieuwde aanpak met meer ruimte voor persoonlijke begeleiding van agrarische ondernemers om in grondwaterbeschermingsgebieden de emissie naar water zoveel mogelijk te verminderen. Deze aanpak kan uitgerold worden rondom de winning van Kruisland. Brabant Water is bereid om mee te denken in oplossingen en begeleiding.

Deelvraag 13: Compensatiemaatregelen

Vraag:

De indiener vraagt aandacht voor de compensatiemaatregelen die genomen dienen te worden in het kader van de ruimtelijke verschuiving van de vergunningsruimte. De indiener is van mening dat het van belang is dat deze compensatiemaatregelen rechtvaardig en evenredig zijn, zowel voor de agrarische sector als voor andere belanghebbenden in de regio. Het waarborgen van een eerlijke verdeling van de beschikbare middelen en het minimaliseren van eventuele negatieve gevolgen voor de agrarische sector is hier volgens de indiener van groot belang. De indiener vraagt voor het verdere onderzoek om oog te hebben voor rechtvaardige en evenredige compensatiemaatregelen.

Antwoord:

Het uitgangspunt is de mitigatie-hiërarchie: voorkomen- minimaliseren- mitigeren -compenseren. Compensatie is dus een laatste stap in een proces, uitdrukkelijk nadat de voorgaande stappen zijn gezet en er desondanks nog negatieve effecten blijven bestaan. Het staat voorop dat compensatiemaatregelen evenredig en rechtvaardig zijn.

Deelvraag 14: Compensatiemaatregelen

Vraag:

De indiener roept op tot het verlenen van financiële steun als flankerend beleid voor de gebieden die mogelijk benadeeld worden door de aanwijzing als waterwingebied. Deze financiële steun kan ingezet worden volgens de indiener voor inrichting van het erf ter voorkoming van eventuele erfafspoeling, aanleg van fytobac voor de plantaardige sector en/of extra mestopslagruimte voor de veehouderij.

Antwoord:

Hierover kan later in gesprek getreden worden. De gronden die worden aangewezen als waterwingebied zijn in bezit van Brabant Water.

**Bijlage 1: Advies van de Commissie voor de
Milieueffectrapportage op de inhoud van het op te stellen
MER**



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Drinkwaterwinning Kruisland

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

5 oktober 2023 / projectnummer: 3734



1 Advies voor de inhoud van het MER

Drinkwaterbedrijf Brabant Water wil een nieuwe locatie voor drinkwaterwinning realiseren in West-Brabant. Dit is nodig omdat Brabant Water verwacht dat op korte termijn een drinkwatertekort ontstaat in deze regio. Brabant Water wil in Kruisland (gemeente Steenberg) winputten realiseren om grondwater op te pompen. Daarvoor is op het perceel een bijbehorend transformatorgebouw nodig. Verder wil Brabant Water een transportleiding aanleggen van het betreffende perceel naar een (bestaand) productiebedrijf in Wouw. Voor het besluit over deze activiteiten wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De provincie Noord-Brabant heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna de Commissie) gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

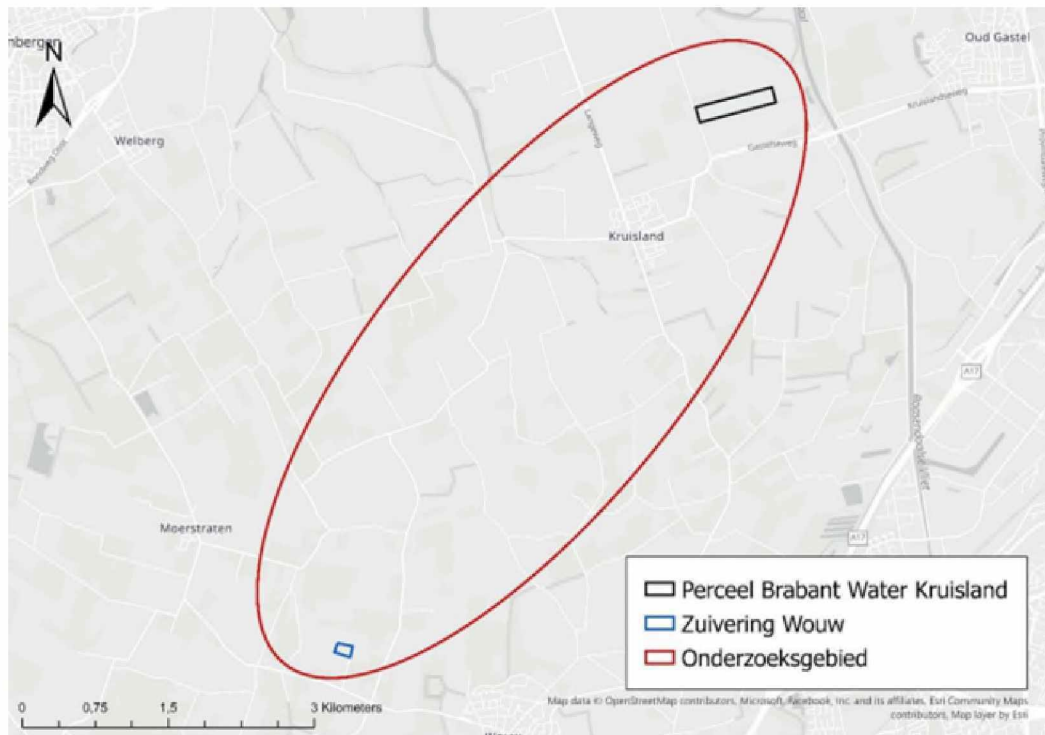
Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over de drinkwaterwinning het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- **Onderbouw de groei van de vraag naar drinkwater in West-Brabant.** Ga uit van verschillende scenario's en het zichtjaar 2050. Maak hierbij onderscheid in de watervraag van huishoudens, bedrijven en grootverbruikers. Beschrijf ook hoe de voorgenomen productiecapaciteit van de winning in Kruisland zich verhoudt tot die drinkwatervraag.
- **Beschrijf in hoeverre de grondwaterwinning in Kruisland past in het provinciale beleid.** In de Visie Klimaatadaptatie van de provincie en de afspraken die zijn gemaakt in het convenant grondwater is het uitgangspunt dat het gebruik van grondwater voor drinkwatervoorziening afneemt. Onderbouw deze nieuwe grondwaterwinning in dat kader en beschrijf waarom geen andere bronnen (dan grondwater) voor drinkwatervoorziening worden onderzocht.
- **Onderbouw waarom geen alternatieve locaties voor de grondwaterwinning worden onderzocht.** Onderbouw vervolgens de keuze voor de locatie Kruisland en beschrijf welke rol het milieubelang daarin heeft gespeeld.
- **Maak een gevoeligheidsanalyse waarbij wordt gedifferentieerd in wincapaciteit.** Mogelijk is een grotere hoeveelheid grondwater te winnen in Kruisland zonder dat de milieueffecten (sterk) toenemen ten opzichte van de voorgenomen capaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar. Dat biedt mogelijkheden om in Kruisland een grotere wincapaciteit toe te staan en (tegelijkertijd) de wincapaciteit op ander winlocatie(s), waar meer milieueffecten optreden, terug te brengen.
- **Beschrijf alternatieven voor het leidingtracé en varianten voor de inrichting van de winlocatie.** Breng de alternatieve tracés in beeld met goed kaartmateriaal. Bepaal voor de herinrichting van de winlocatie varianten waarin natuur en waterhuishouding een plek krijgen.
- **Beschrijf de milieueffecten van het voornemen en de alternatieven en varianten.** Doe dit afzonderlijk voor de grondwaterwinning, de tracéalternatieven en de inrichtingsvarianten.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau¹ (NRD). Ze herhaalt slechts punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.



Figuur 1: Locatie Kruisland en zoekgebied voor transportleiding naar Wouw (bron: NRD).

Aanleiding MER

Drinkwaterbedrijf Brabant Water is de initiatiefnemer van de nieuwe grondwaterwinning in Kruisland. Brabant Water voorziet op korte termijn een drinkwatertekort in de regio West-Brabant en wil daarom 3,5 miljoen m³ grondwater winnen per jaar. Op een locatie ten noordoosten van Kruisland wil Brabant Water winputten en een transformatorgebouw realiseren. Verder wil het een transportleiding aanleggen naar zijn bestaande pompstation in Wouw.

Besluitvorming vindt plaats onder de nieuwe Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking treedt. Onttrekking van grondwater is m.e.r.-(beoordelings)plichtig (categorie K1 van bijlage V bij het Omgevingsbesluit), net als het doen van diepboringen (categorie B4). Brabant Water heeft in samenspraak met de provincie Noord-Brabant besloten direct een project-MER op te stellen. De provincie Noord-Brabant is bevoegd gezag voor het besluit over de benodigde omgevingsvergunning voor een wateractiviteit (hierna 'watervergunning') voor de grondwateronttrekking, en coördinerend bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen

¹ 'Nieuwe waterwinning in Kruisland', Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het milieueffectrapport, Royal HaskoningDHV, 2023.

milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval gedeputeerde staten van Noord-Brabant – besluit over de drinkwaterwinning.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3734 op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond, opgave, beleid en besluitvorming

2.1 Achtergrond, opgave en doelstelling

In het westen van Noord-Brabant wint en produceert Brabant Water op vijf locaties drinkwater. Volgens de NRD wordt de vergunde wincapaciteit op alle locaties vrijwel geheel gebruikt. Brabant Water wil een nieuwe winlocatie van drinkwater realiseren. Dit omdat de vraag naar drinkwater toeneemt en het wenselijk is om restcapaciteit te behouden om calamiteiten op te vangen.

De NRD beschrijft niet hoeveel (extra) drinkwater nodig is om aan de vraag te voldoen. Wel staat er in de NRD dat Brabant Water in de basisprognose een groei van de watervraag van 1% per jaar verwacht voor het hele afzetgebied van Brabant Water. Onderbouw in het MER de groei van de watervraag specifiek voor West-Brabant voor zowel huishoudens, als bedrijven als grootverbruikers. Gebruik hiervoor verschillende scenario's en het zichtjaar 2050. Beschrijf hoe deze watervraag zich verhoudt tot de voorgenomen extra productiecapaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar van de winning in Kruisland.²

2.1.1 Provinciaal beleid en afspraken droogte en klimaatadaptatie

De NRD beschrijft dat het (grond)watersysteem in Noord-Brabant onder druk staat. De natuur verdroogt en waterbeschikbaarheid is niet meer vanzelfsprekend. Om die reden is een grondwaterconvenant gesloten door meerdere betrokken partijen³ in de provincie. In dit convenant maken de partijen afspraken over het herstellen en bewaken van de grondwaterbalans op de korte termijn (tot eind 2027). Eén van de afspraken is om het gebruik van grondwater te verminderen.

De partijen die betrokken zijn bij het convenant hebben verder advies gevraagd aan de Adviescommissie Droogte over de aanpak van droogte in Brabant. Dat resulteerde in het advies 'Zonder water geen later'⁴. Op basis van dat advies en de afspraken in het convenant

² De NRD onderbouwt de hoeveelheid van 3,5 miljoen m³ grondwater niet. Er wordt enkel een link gelegd met de hoeveelheid grondwater die Brabant Water op grond van een (deels) ongebruikte vergunning mag winnen in Gennep Parken Noord in Eindhoven. Overigens bleek tijdens het locatiebezoek dat de werkgroep op 31 augustus 2023 aan het gebied bracht dat de provincie gelijktijdig met het besluit over de watervergunning voor de grondwateronttrekking in Kruisland een besluit wil nemen tot intrekking van die ongebruikte vergunning.

³ Het convenant is op 15 december 2021 ondertekend door: Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap De Dommel, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Brabants Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabantse Milieufederatie, Brabant Water, provincie Noord-Brabant, Evides Waterbedrijf, Vereniging Industrie Water, BPG Vereniging landelijk Brabant.

⁴ Het advies is hier te vinden: [Eindrapport adviescommissie Droogte: Zonder water, geen later – Provincie Noord-Brabant](#).

is door de partijen de ‘Droogteagenda voor Brabant’ vastgesteld. Daarin zijn speerpunten voor de lange(re) termijn (tot 2040) opgenomen. In de Droogteagenda staat dat voor een droogterobuust grondwatersysteem 100 miljoen m³ minder grondwater onttrokken moet worden. Daarbij wordt uitgegaan van 30% minder grondwatergebruik door drinkwaterbedrijven. Om die reden zet(ten) Brabant Water (en andere drinkwaterbedrijven) in op alternatieve bronnen en waterbesparing. Beschrijf in het MER in hoeverre de nieuwe drinkwaterwinning in Kruisland past binnen de Droogteagenda.

Naast het (privaatrechtelijke) convenant en de Droogteagenda, is vanuit provinciaal beleid het uitgangspunt om de groei van het gebruik van diep grondwater voor onder andere drinkwaterbereiding te stoppen.⁵ Beschrijf in het MER in hoeverre de nieuwe drinkwaterwinning in Kruisland past binnen dit beleid.

2.1.2 Visie op drinkwatervoorziening voor heel (West-)Brabant

In de inleiding van paragraaf 2.1 van dit advies is aangegeven dat de prognose van de watervraag voor West-Brabant in het MER moet worden onderbouwd. Wel onderschrijft de Commissie dat in algemene zin de drinkwatervoorziening binnen Nederland onder druk staat. Het is daarom noodzakelijk manieren te onderzoeken om de kwetsbaarheid van de drinkwatervoorziening te verminderen, bijvoorbeeld door de inzet van meerdere of nieuwe bronnen. Dit om de verdere groei van de drinkwatervraag op de middellange termijn te kunnen opvangen en de leveringszekerheid te kunnen garanderen. Het belang van drinkwatervoorziening moet worden afgewogen in samenhang met andere grondwatergerelateerde functies, zoals landbouw, natuur en bodemenergie. Recente natuurdoelanalyses maken bijvoorbeeld duidelijk dat in veel Natura 2000-gebieden Europese natuurdoelen niet gehaald worden, in veel gevallen ook vanwege verdroging. Dit vraagt onder andere om een nauwkeurige analyse en beoordeling van bestaande winningen. Ook de Kaderrichtlijn Water roept hiertoe op, omdat onder andere in Noord-Brabant grondwaterlichamen onder druk staan door vervuiling en doordat de hoeveelheid water die wordt onttrokken groter is dan de grondwateraanvulling.

Om die reden en vanwege de afspraken in het Grondwaterconvenant en het beleid van de provincie had een breed alternatievenonderzoek voor de hand gelegen, waarbij andere bronnen dan grondwater worden betrokken. De Commissie kan zich echter voorstellen dat de urgentie voor de drinkwatervoorziening zo groot is dat het voornemen per definitie noodzakelijk is om te voorzien in de behoefte op korte termijn. Het MER moet dan wel aantonen in hoeverre het voornemen niet een bredere strategie van onder andere de provincie voor drinkwatervoorziening doorkruist. De (milieu)effecten van het voornemen zijn daarbij van groot belang.

Geef in het MER een doorkijk naar de visie van de provincie op drinkwatervoorziening in (West-)Brabant op de middellange en lange termijn. Beschrijf daarbij de mogelijkheden voor drinkwaterwinning uit zoutwater en brak grondwater. Beschrijf ook de mogelijkheden om grondwaterwinningen in (de omgeving van) kwetsbare gebieden, zoals Natura 2000-gebieden, in de toekomst te verminderen (zie ook paragraaf 3.3.1 van dit advies).

⁵ Dat staat in de Visie klimaatadaptatie (inclusief uitwerking bestuursopdracht ‘Stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant’), die een uitwerking is van de hoofdpoging ‘Brabant Klimaatproof’ uit de omgevingsvisie van de provincie Noord-Brabant.

2.2 Beleidskader

In de NRD is geen overzicht opgenomen met wet- en regelgeving en beleid dat relevant is voor de voorgenoemde grondwinning. Geef daar in het MER een overzicht van en geef aan of het project kan voldoen aan de randvoorwaarden die voortkomen uit regelgeving en beleid. Ga daarbij in ieder geval in op:

Europese regelgeving:

- Kaderrichtlijn Water (KRW) – waterkwaliteit en waterkwantiteit (oppervlaktewater en grondwater);
- Grondwaterrichtlijn.

Nationale wet- en regelgeving en beleid:

- Waterwet (2009) – o.a. normen voor waterveiligheid, vergunningenstelsel, algemene regels (gaat in 2024 grotendeels over in de Omgevingswet);
- Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (normen voor chemische en ecologische toestand);
- Drinkwaterwet – normen voor drinkwater;
- Nationaal waterprogramma 2022–2027;
- Nationaal Deltaprogramma (jaarlijks vastgesteld) inclusief het Deltaplan Hoge zandgronden;
- Nationale Adaptatie Strategie (NAS) – herziening in 2025–2026 op basis van nieuwe klimaatscenario's KNMI en klimaatrisicoanalyses;
- Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG – in voorbereiding)
- Beleidsnota Drinkwater 2021–2026;
- Nationaal Programma Bodem en Ondergrond (inclusief Nationale Grondwaterreserves – in voorbereiding);
- Kamerbrief water en bodem sturend en concept Ruimtelijk Kader (nov2022);
- Kamerbrief KRW (apr2023).

Regelgeving en beleid lagere overheden:

- Provinciale omgevingsvisie, en de uitwerking daarvan in provinciale Beleidskaders;
- Provinciale omgevingsverordening;
- Regionaal Water en Bodem Programma 2022 – 2027 van de provincie Noord-Brabant;
- Provinciaal gebiedsprogramma (PPLG/BPLG – in voorbereiding);
- Provinciaal Beleidskader Natuur, waaronder het beleid voor realisering van het natuurnetwerk Brabant en de ecologische verbindingzones en stapstenen die rondom Kruisland nog ingevuld moeten;
- Visie klimaatadaptatie, inclusief uitwerking bestuursopdracht 'Stoppen van de verdroging met een waterrobuuste inrichting van Brabant';
- Waterbeheerprogramma Waterschap Brabantse Delta;
- Gemeentelijke omgevingsvisie en -plannen.

2.3 Te nemen besluit(en)

Er wordt een MER opgesteld voor de watervergunning voor de grondwateronttrekking. De NRD bespreekt welke andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Neem dit over in het MER. Geef aan wie het bevoegde gezag is voor deze besluiten en wat globaal de planning is.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Voorgenomen activiteit

Beschrijf in het MER welke deelactiviteiten onderdeel uitmaken van het voornemen. Geef daarbij een helder overzicht van het voornemen, inclusief:

- de omvang van het puttenveld;
- de omvang van het transformatorstation;
- de transportleiding naar het pompstation in Wouw;
- de aard en omvang van de beschermingszone rondom de waterwinning.

Breng ook de doorlooptijd van de realisatiefase (aanleg/inrichting) in beeld.

3.2 Locatiekeuze

In hoofdstuk 3 van de NRD is de keuze voor de locatie voor de grondwaterwinning gemotiveerd. Daaruit blijkt dat in het MER geen alternatieve locaties worden onderzocht. Beschrijf in het MER welke alternatieve locaties zijn verkend en onderbouw waarom geen sprake is van redelijke locatiealternatieven voor de voorgenomen activiteit. Betrek daarbij naast het zoekgebied (zie figuur 7 van de NRD) ook het hele leveringsgebied van Brabant Water. Onderbouw vervolgens de keuze voor de locatie in Kruisland en beschrijf welke rol het milieubelang daarin heeft gespeeld.

3.3 Alternatieven

3.3.1 Ontbreken alternatieven voor de grondwaterwinning

In de NRD staat geen concrete doelstelling waaraan eventuele alternatieven getoetst kunnen worden. De Commissie ziet toch aanleiding om de effecten te onderzoeken van de winning, waarbij wordt gedifferentieerd in productiecapaciteit. Zij denkt daarbij in eerste instantie niet aan een volwaardig alternatievenonderzoek⁶, maar aan een gevoeligheidsanalyse van de effecten van een grotere winning. Als een grotere winning mogelijk blijkt met geringe milieueffecten, dan biedt dat kansen voor vermindering van de productie op (een) andere winlocatie(s). Bij andere winlocaties brengt de winning mogelijk (meer) negatieve effecten met

⁶ Uit de gevoeligheidsanalyse kan echter blijken dat het winnen van een andere hoeveelheid grondwater een redelijk alternatief is dat in het MER moet worden onderzocht.

zich mee, met name op de natuur. In de NRD staat al dat met een grondwatermodel de effecten zijn berekend van grondwateronttrekkingen van onder andere 5, 6,5 en 9 miljoen m³ water per jaar. Daaruit zou blijken dat op bepaalde locaties 9 miljoen m³ per jaar kan worden onttrokken zonder effecten op het Natura 2000-gebied Brabantse Wal. Tijdens het locatiebezoek bleek dat de hoeveelheid grondwater die tot drinkwater kan worden bereid, begrensd wordt door de zuiveringscapaciteit van het pompstation in Wouw. De Commissie adviseert daarom ook in beeld te brengen wat de zuiveringscapaciteit en uitbreidingsmogelijkheden van dat pompstation zijn.

3.3.2 Alternatieven voor het tracé van de transportleiding

De NRD geeft aan dat in het MER tracéalternatieven worden onderzocht voor de transportleiding om de waterwinning aan te sluiten op het pompstation in Wouw. Breng de tracés in beeld met gebruik van duidelijk kaartmateriaal.

3.3.3 Varianten voor inrichting van het gebied

Het perceel in Kruisland waarop de winning is voorzien is 12 hectare groot. De herinrichting van dat gebied kan de natuur een behoorlijke winst opleveren. Op enige afstand liggen namelijk natuurrijke landschapselementen waarmee verbinding kan worden gezocht (bijvoorbeeld het oevermoeras langs Markvlietkanaal en het Vlietje zelf). Maak in het MER gebruik van de mogelijkheid om varianten te ontwikkelen voor de herinrichting van het gebied. In de varianten kunnen natuur, waterhuishouding en eventueel daarbij passende wandelrecreatie een plek krijgen. Het kan bijvoorbeeld gaan om bebossing, vernatting en/of het streven naar meer structuur en soortenrijkdom op de percelen. Het bijbehorende 'uitleggen' van de bemestingserfenis is in de praktijk al begonnen. Gebruik de conclusies van de landschappelijke analyse (zie paragraaf 4.4 van dit advies) als tegenhanger en beoordeel de milieuaspecten van de varianten om tot een voorkeur te komen.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Beschrijf ook de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige milieutoestand zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij de beschrijving van deze ontwikkeling uit van te verwachten veranderingen in de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover al is besloten.

Aandachtspunt bij het beschrijven van de referentiesituatie zijn de al aanwezige (particuliere) onttrekkingen in de omgeving. Maak een onderbouwde inschatting van de hoeveelheid water die hiermee onttrokken wordt (inclusief niet geregistreerde onttrekkingen).

Houd bij de referentiesituatie ook rekening met de gevolgen van klimaatverandering, zoals de mate waarin verzilting op de lange termijn optreedt. Voor de drinkwaterwinning zijn de

gevolgen van klimaatverandering een belangrijke factor. Neem daarom in het MER een gevoeligheidsanalyse op en gebruik hiervoor verschillende KNMI-klimaatscenario's.⁷

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Effectbepaling

In hoofdstuk 6 van de NRD staat een overzicht van het beoordelingskader voor het MER. De criteria zijn in dit overzicht nog beknopt ingevuld en er zijn geen indicatoren bepaald. De Commissie adviseert bij de verdere invulling van het beoordelingskader rekening te houden met de volgende algemene punten:

- onderbouw de keuze van rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de effecten van het voornemen worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling, het belang daarvan voor de vergelijking van de alternatieven/varianten en de wijze waarop effecten worden geëvalueerd;
- de milieugevolgen moeten waar relevant worden gekwantificeerd, onder andere voor het in beeld brengen van het ruimtegebruik en de effecten op natuurwaarden;
- geef indien nodig aan welke mitigerende maatregelen mogelijk zijn en in welke mate hierbij negatieve effecten verminderd worden;
- indien sprake is van andere ontwikkelingen in de omgeving, besteed dan waar nodig aandacht aan cumulatie van effecten. Denk daarbij met name aan effecten op het watersysteem.

De Commissie adviseert in het beoordelingskader onderscheid te maken tussen effecten van de grondwaterwinning zelf, effecten van de transportleiding en effecten van de inrichting van de winlocatie. Zo kunnen de effecten van de tracéalternatieven voor de transportleiding goed met elkaar vergeleken worden, net als de effecten van de inrichtingsvarianten voor de winlocatie. Ook is dan transparant welke effecten door welk onderdeel van het initiatief worden veroorzaakt.

4.2 (Geo)hydrologie, bodem en water

Neem in het MER een beschrijving op van het functioneren van het bodem- en watersysteem (op basis van een systeemanalyse) in relatie tot het voornemen en de te verwachten effecten. Ga verder in het MER tenminste in op de volgende aspecten:

- De effecten op de kwel/infiltratieflux vanuit de watergangen naar het freatisch⁸ grondwater. Maak hierbij onderscheid naar seizoenen.
- De effecten op de wateraanvoer, afvoer en waterbalans op de schaal van het peilgebied van de watergangen op de locatie en de aanwezige beken/ kreek in het studiegebied. Maak ook hierbij onderscheid naar seizoenen.

⁷ De KNMI-website en www.klimaat-effectatlas.nl zijn handige bronnen om te raadplegen.

⁸ Dit is de bovenste laag van het grondwater, in evenwicht met de druk van de atmosfeer, die primair bepalend is voor de bodem en de planten, dieren en menselijke bouwsels die daarin staan.

- De effecten op de waterkwaliteit in het peilgebied (kwalitatief met behulp van de ecologische sleutelfactoren). Ga ook in op de doelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn Water.⁹
- De effecten op de freatische grondwaterstand. Ga hierbij specifiek in op de aanwezige bebouwing, agrarische gewassen en de natuurparels¹⁰ (ten westen van de locatie). Druk deze effecten voor de functie natuur uit in een verandering van de kwelflux.
- Zettingen.
- De verandering van de stijghoogte in zowel het eerste watervoerende pakket als het tweede watervoerende pakket en de eventuele effecten van deze veranderingen op de verschuiving van het zoet/zout grensvlak.

Breng verder de aard en omvang van de beschermingszone rondom de winlocatie in beeld en de gevolgen van de daarbij behorende gebruiksbeperkingen.

Bespreek in het MER de (mogelijke) effecten van de voorgenomen winning op de kwantitatieve toestand (waterbalans) van het KRW-grondwaterlichaam 'Zand Maas', waarin de onttrekking plaatsvindt. Ga hierbij in ieder geval in op de effecten op de balans tussen de jaarlijkse aanvulling en de jaarlijkse onttrekkingen in het grondwaterlichaam.

4.3 Natuur

Algemeen

Op basis van de hydrologische systeemanalyse kan blijken dat effecten op de natuur niet uitgesloten kunnen worden. Geef in dat geval in het MER een algemeen beeld van de natuur in het studiegebied en verschillende samenhangende deelgebieden met een verschillend karakter. Maak daartoe een globale landschapsecologische systeemanalyse¹¹ van het studiegebied en/of de ecologische 'hotspots' daarbinnen. Geef de waardevolle gebiedsdelen op kaart aan. Beschrijf in algemene zin de belangrijkste processen en problemen, de natuurwaarden, de verschillende leefgebieden en de aanwezige soortgroepen. Geef vervolgens aan welke kenmerkende habitattypen en soorten aanwezig zijn, en hun onderlinge relaties.¹²

Natura 2000

Het voornemen is ver van Natura 2000-gebieden gesitueerd. Daardoor worden effecten op die gebieden waarschijnlijk voorkomen. Mocht uit de hydrologische systeemanalyse blijken dat er toch mogelijk Natura 2000-gebieden beïnvloed worden, dan moet het volgende worden beschreven in het MER:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitattypen. Geef aan of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden;

⁹ Toon voor het voorkeursalternatief aan dat de waterkwaliteit in het KRW-waterlichaam waarop het peilgebied afwatert niet verslechtert, ook niet tijdelijk, en dat het behalen van de doelen in 2027 niet in gevaar wordt gebracht. Betrek daarbij ook de (cumulatieve) effecten van andere plannen of projecten.

¹⁰ Brabantse natuurgebieden die sterk afhankelijk zijn van water.

¹¹ Tijdens het locatiebezoek vertelde Brabant Water dat een aantal landschapsecologische systeemanalyses beschikbaar zijn waaruit geput kan worden.

¹² Benut hiervoor de (eventueel) beschikbare informatie uit bijvoorbeeld de natuurdoelanalyses Natura 2000 en/of de gebiedsprogramma's NPLG.

- de actuele en verwachte populatieomvang aan de hand van meerjarige trends.

Onderzoek of er gevolgen voor de Natura 2000-gebieden zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Ook bij positieve gevolgen is inzicht hierin relevant voor de besluitvorming omdat het de opgave op andere vlakken, zoals stikstofreductie, kan helpen verlichten. Soms kan op grond van objectieve gegevens niet worden uitgesloten dat het voornemen, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Dan moet een Passende beoordeling opgesteld worden, waarbij rekening wordt gehouden met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.

De Commissie adviseert om de eventuele Passende beoordeling op te nemen in het MER, zodat alle milieu-informatie over het plan bij elkaar staat. Onderzoek in de Passende beoordeling of het zeker is dat het plan of project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast. In de Passende beoordeling mogen bij deze beoordeling mitigerende maatregelen worden meegenomen. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen.¹³

Natuurnetwerk Nederland en Brabant (NNN / NNB)

Beschrijf voor de gebieden uit het NNN / NNB in en rond het plangebied de wezenlijke kenmerken en waarden. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Beschrijf in hoeverre de verdroging van deelgebieden in het natuurnetwerk toeneemt. Betrek daarbij ook deelgebieden die de komende jaren nog tot ontwikkeling worden gebracht als vochtige of natte natuur. Breng in beeld in hoeverre de klimaatverandering, die zich in het laatste decennium al toont, een verdrogend effect van de winning kan versterken. Beschrijf indien nodig mogelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

Een natuurlijke inrichting van de winlocatie kan het NNB versterken en/of een andere bijdrage leveren aan het Brabants natuurbeleid zoals de Brabantse Bossenstrategie. Maak deze bijdrage zichtbaar in termen van de natuurlijke habitats die hier tot ontwikkeling worden gebracht met de verschillende inrichtingsvarianten (zie paragraaf 3.3.3 van dit advies). Ga ook in op de aansluiting die ze hebben en bieden op groene structuren in de omgeving.

4.4 Landschap en cultureel erfgoed

Analyseer en beschrijf de landschappelijke karakteristieken en kwaliteiten, en de cultuurhistorische waarde van de ruime omgeving van de winlocatie en de te onderzoeken leidingentracés. De Commissie denkt hier bijvoorbeeld aan groenblauwe structuren, zichtlijnen, verbindingen en de mate van openheid. Bepaal op basis daarvan welke beeldkwaliteit passend is bij de herinrichting van de winlocatie. Gebruik deze informatie om

¹³ De ADC-toets voor projecten bestaat op grond van artikel 8.74b Besluit kwaliteit leefomgeving onder de Omgevingswet uit de volgende vragen: A: is er een alternatieve oplossing voorhanden? D: dient de activiteit een dwingende reden van groot algemeen belang? C: zijn compenserende maatregelen mogelijk om de gevolgen teniet te doen?

de inrichtingsvarianten te beoordelen (zie paragraaf 3.3.3 van dit advies) en voor beoordeling van de alternatieven voor het leidingentracé.

5 Check deze ‘overige onderwerpen’

5.1 Leemten in milieu-informatie, onzekerheden en monitoring

Laat zien over welke milieuaspecten er door gebrek aan gegevens onvoldoende informatie is. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van deze leemte beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

Houd bij de beoordeling van het project en de toetsing aan doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen¹⁴. Beschrijf daarvoor in het MER op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten gemonitord en geëvalueerd worden en welke maatregelen beschikbaar zijn als doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.

Stel voor de belangrijkste effecten een monitorings- en evaluatieprogramma op hoofdlijnen op. Ga hierbij in op de gevolgen voor het grondwatersysteem (grondwaterstanden en – stijghoogten, kwel en infiltratie, grondwaterbalans en grondwaterkwaliteit (verzilting)), oppervlaktewatersysteem (wateraanvoer, –afvoer en waterbalans per peilgebied en waterkwaliteit) en de mogelijke effecten voor beschermde natuurwaarden.

5.2 Vorm, presentatie en samenvatting

De vergelijking van de alternatieven/varianten verdient bijzondere aandacht. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg verder voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdttekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met een duidelijke legenda;
- een voor een breed publiek leesbare beknopte samenvatting, waarin de belangrijkste conclusies van het MER staan.

¹⁴ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. In dit geval is met name van belang om de onzekerheden in de uitkomsten van het gebruikte grondwatermodel te onderkennen. Schijnzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Deze kunnen zoveel mogelijk worden beperkt door de resultaten van gevoeligheidsanalyses voor de meest bepalende modelparameters in de beoordeling mee te nemen.

BIJLAGE 1 : Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

5.1.2.e	5.1.2.e	
5.1.2.e	5.1.2.e	
5.1.2.e	5.1.2.e	(5.1.2.e)
5.1.2.e	5.1.2.e	
5.1.2.e	5.1.2.e	(5.1.2.e)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

De omgevingsvergunning voor een wateractiviteit.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet, de opvolger van onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, geeft aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten, onttrekken van grondwater (categorie K1) en het doen van diepboringen (categorie B4). Daarom wordt een project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gedeputeerde staten van Noord-Brabant.

Initiatiefnemer besluit

Drinkwaterbedrijf Brabant Water.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft alle zienswijzen en adviezen gelezen die het bevoegd gezag tot en met 24 juli 2023 heeft toegestuurd. Ze heeft ze in haar advies verwerkt, voor zover relevant voor het MER.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3734](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e 5.1.2.e@eia.nl
w commissiener.nl



Bijlage 2: Advies van BrabantAdvies op de inhoud van het op te stellen MER

In afschrift aan: Leden van Provinciale Staten

Afdeling Strategie & Kennis, 5.1.2.a 5.1.2.e

DATUM:	KENMERK:	ONDERWERP:
28 september 2023	2023.09.28/RL	Advies nieuwe waterwinning in Kruisland

Geacht college,

Drinkwaterbedrijf Brabant Water onderzoekt de haalbaarheid van een nieuwe locatie voor drinkwaterwinning in West-Brabant. Dit is nodig omdat de beschikbaarheid van drinkwater in deze regio sterk onder druk staat. Brabant Water wil op een locatie ten noordoosten van Kruisland winputten realiseren om grondwater op te pompen – tot een maximale capaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar – met een bijbehorend transformatorgebouw. Om het opgepompte grondwater te zuiveren, is de aanleg van een transportleiding naar het nabij gelegen productiebedrijf in Wouw nodig. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De provincie Noord-Brabant vroeg BrabantAdvies te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Voor het MER van de nieuwe grondwateronttrekking in Kruisland hebben we de volgende aandachtspunten, beginnend met twee oproepen die verder reiken dan de scope van het MER:

Zet in op maatregelen die duurzaam grond- en drinkwatergebruik bevorderen

De grondwatervoorraad in Brabant bereikt haar grenzen. Dit is zorgelijk, want dit grondwater is nodig voor drinkwater, natuur, landbouw en industrie. De provincie Noord-Brabant ondersteunt met haar beleid – van het Regionaal Water en Bodemprogramma en de Droogteagenda 2040 tot het Brabantse Grondwaterconvenant en het bestuursakkoord 'Samen maken we Brabant' – de urgentie om minder grondwater te onttrekken en meer grondwater aan te vullen. Om deze doelen te halen is het zaak om op korte termijn geloofwaardige stappen in de gewenste koers te zetten. Het moet daarom heel helder zijn hoe het plan voor een nieuwe grondwateronttrekking van 3,5 miljoen m³ in Kruisland zich verhoudt tot de ambities om juist minder grondwater te onttrekken.

De PRL ziet de nieuwe grondwaterwinning in Kruisland als noodgreep om een drinkwatertekort in West-Brabant te voorkomen. We pleiten ervoor om stevig in te zetten op maatregelen die een duurzaam gebruik van grondwater en drinkwater bevorderen, zodat er in de toekomst ook daadwerkelijk minder grondwater in Brabant wordt onttrokken. Dat kan alleen als alle partijen samenwerken, ieder vanuit zijn of haar eigen verantwoordelijkheid. De provincie heeft daarin een regisserende rol, als kaderstellende overheid én als aandeelhouder van Brabant Water. In het verminderen van drinkwatergebruik is veel winst te behalen.¹ Volgens de Commissie Droogte is een stevige prijsprikkel noodzakelijk, zowel voor grootgebruikers als voor consumenten.²

¹ Nederlanders verbruiken gemiddeld 134 liter water per dag, een Vlaming slechts 89 liter (Trouw, 2022).

² De Commissie Droogte roept in haar advies 'Zonder water, geen later' op om voor grootverbruikers in de provincie een substantieel hoger basistarief voor leidingwater voor te stellen en voor consumenten te werken met een gestaffeld tarief, waarbij een basisverbruik wordt vastgesteld met een basistarief ten behoeve van de essentiële levensbehoeften en een comforttarief naar mate er meer gebruikt wordt.

Daarnaast blijven maatregelen nodig zoals voorlichting over bewust en zuinig watergebruik, onderzoek naar vermindering van drinkwaterverbruik van grootgebruikers en hergebruik van stromen zoals afvalwater en regenwater.³ Ook roepen we de provincie en grondwaterpartners op tot volledige inzet op alternatieve bronnen om de (toekomstige) drinkwatervraag op te vangen, zoals via brakwater, oppervlaktewater, oevergrondwater en zeewater. Het is zaak tijdig nieuwe bronnen en technieken te ontwikkelen waarbij niet alleen wordt gekeken naar bronnen voor drinkwater, maar ook voor alternatieven voor landbouw en industrie. Ook zien we mogelijkheden om structureel grotere voorraden water op te slaan die bij de piekvraag in de zomer gebruikt kunnen worden. Gezien de droogteproblematiek is de urgentie groot om versnelling te realiseren op dergelijke maatregelen, zodat we ook in de toekomst een duurzame drinkwatervoorziening hebben.

Geef helderheid over het gebruik van latente milieuruimte

Ondanks dat de provincie met Brabant Water afspraken maakte om de vergunningsruimte van 3,5 miljoen m³ uit de omgeving Eindhoven te laten vervallen ten bate van de nieuwe waterwinning in Kruisland, stijgt de feitelijke grondwateronttrekking in Brabant. De latente vergunningsruimte wordt immers vervangen door daadwerkelijke grondwateronttrekking. We adviseren de provincie om ten principale te kijken naar het gebruik van latente milieuruimte, zowel op bedrijfsniveau als op sectorniveau. Een helder beleid over het gebruik van latente milieuruimte, indien nog niet aanwezig, zien wij als belangrijke stap in de richting van een duurzamer milieu.

Voor de uitwerking van het MER geeft de PRL de volgende punten mee:

1. Maak helder waarom uitbreiding van waterwinning noodzakelijk is

Het plan voor een nieuwe waterwinning in Kruisland vraagt een stevigere onderbouwing waarom het de meest geschikte oplossing voor het vraagstuk is. Hoewel er wordt gesteld dat de urgentie vanwege een verwacht drinkwatertekort groot is en dat alleen inzetten op waterbesparing onvoldoende is, blijft het onduidelijk of het tekort aan drinkwater in West-Brabant tijdig met andere (innovatieve) oplossingen aangepakt kan worden. De Brabantse Milieu Federatie en Stichting ^{5.1.2.e} wijzen in hun zienswijzen bijvoorbeeld op afstromend Brabantse Walwater, Maaswater, zout water en flexibele drinkwaterwinningen, zoals gebruik van oppervlaktewater bij hoge afvoeren. Het MER biedt de kans om steviger te onderbouwen waarom de voorgestelde waterwinning écht noodzakelijk is en waarom andere alternatieven (voorlopig) onvoldoende zijn om het drinkwatertekort in West-Brabant op te lossen. Daarnaast raden we aan om inzichtelijk te maken hoe er gekomen is tot een vergunningscapaciteit van 3,5 miljoen m³ per jaar. Is dit volume noodzakelijk om aan de toekomstige drinkwaterbehoefte in West-Brabant te voldoen of zijn er andere overwegingen die tot deze specificatie hebben geleid?

2. Maak resultaten voorstudies inzichtelijk

Brabant Water is al sinds 2018 op zoek naar een oplossing voor het capaciteitsknelpunt in West-Brabant. Toen bleek dat het knelpunt niet kon worden opgelost door de productie op bestaande locaties uit te breiden, verkenden Brabant Water en de provincie mogelijkheden voor een nieuwe waterwinning. Uit voorstudies bleek dat de locatie Kruisland een geschikte locatie is, omdat het grondwater hier geschikt is om drinkwater van te maken én omdat een grondwateronttrekking op deze locatie relatief weinig omgevingseffecten zal hebben. We adviseren om in het MER de modelberekeningen uit de voorstudies inzichtelijk te maken, zodat voor belanghebbenden helder wordt hoe tot deze locatie is gekomen. Het is daarbij ook relevant om onzekerheden in de modellering te benoemen en helder te maken welke klimaatscenario's er zijn meegenomen. Daarnaast verzamelde Brabant Water in 2022 nieuwe data via een pompproef. Ook deze nieuwe meetgegevens zouden inzichtelijk en controleerbaar moeten zijn.

³ In Vlaanderen is het opvangen en hergebruiken van regenwater sinds 2004 verplicht en moeten huiseigenaren een waterput onder hun woning bouwen.

3. Scherp de beoordelingscriteria aan

De milieueffecten worden in het MER beschreven aan de hand van een beoordelingskader. We raden aan in het MER een duidelijk onderscheid te maken in de effecten in de aanlegfase – zoals stikstof, grondverzet en geluidhinder – en effecten in de gebruiksfase, zoals geohydrologische effecten. Daarnaast adviseren we om het beoordelingskader aan te vullen met effecten op ecologische verbindingzones en karakteristieke natuur en landschapsstructuren. Tot slot roepen we op om in het MER helder te maken wie geraadpleegde experts zijn en hoe zij tot beoordeling komen, zodat resultaten controleerbaar zijn.

4. Kijk breder naar mitigerende maatregelen van milieueffecten

In de NRD wordt alleen gesproken over mitigerende maatregelen die in het MER worden opgenomen als er droogteschade in de landbouw wordt verwacht. Kan schade ondanks deze maatregelen niet voorkomen worden, dan kunnen grondeigenaren aanspraak maken op regelingen. We adviseren om in het MER aandacht te besteden aan een breder palet van maatregelen ter voorkoming of mitigatie van milieueffecten van de voorgenomen activiteit, zoals verstoring van de balans tussen grondwater onttrekken en aanvullen en verzilting. Daarnaast raden we aan om in het MER een nulmeting te doen op de landbouw om latere discussies te voorkomen over wel of geen verslechtering van de landbouwgrond.

5. Maak grondwateronttrekkingen uit de omgeving inzichtelijk

Het ontbreekt aan zicht op hoeveel, waar en wanneer grondwater in de omgeving Kruisland wordt opgepompt door kleine gebruikers, zoals particulieren en kleine bedrijven. Deze onttrekkingen kunnen aanzienlijk zijn, maar vanwege het gebrek aan inzicht hierop ontstaan onzekerheden bij het beoordelen van de milieu-impact van de nieuwe grondwateronttrekking. We adviseren om alle kleine onttrekkingen zo nauwkeurig mogelijk in beeld te brengen en te monitoren. Dat is niet alleen voor deze locatie relevant, maar zou onderdeel moeten zijn van de provinciale strategie voor het verminderen van grondwateronttrekkingen. Deze noodzaak wordt erkend en per 1 september 2023 is een meldplicht voor kleine grondwaterputten ingevoerd. De Brabantse waterschappen hebben een meldpunt geopend waar al meer dan 1.000 mensen zich hebben gemeld.⁴ Het vergt een flinke inspanning om alles te registreren, maar dit is essentieel om ook in tijden van droogte onbekende gebruikers gericht te kunnen vragen de kraan dicht te draaien en daar zo nodig op te handhaven.

6. Blijf in gesprek met de omgeving over de effecten van de ingreep

De omgeving maakt zich zorgen over droogte, verzilting, grondzettingsproblemen en de impact op omliggende landbouwactiviteiten. Het MER zal inzichten bieden die deze zorgen kunnen wegnemen of bevestigen. We raden aan om met de omgeving in gesprek te blijven en daarin ook aandacht te hebben op het in beeld brengen wat er voor de directe omgeving aan winst in zit, zoals mogelijkheden voor recreatie of de ontwikkeling van natuur.

Wij wensen u succes met de uitwerking van de plannen en hopen u hiermee naar voldoening te hebben geadviseerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e

BrabantAdvies,

5.1.2.e

⁴ Afkomstig van het artikel '[Administratie bij waterschappen niet op orde: onduidelijk waar kleine gebruikers grondwater oppompen en hoeveel](#)' van EenVandaag (2023).